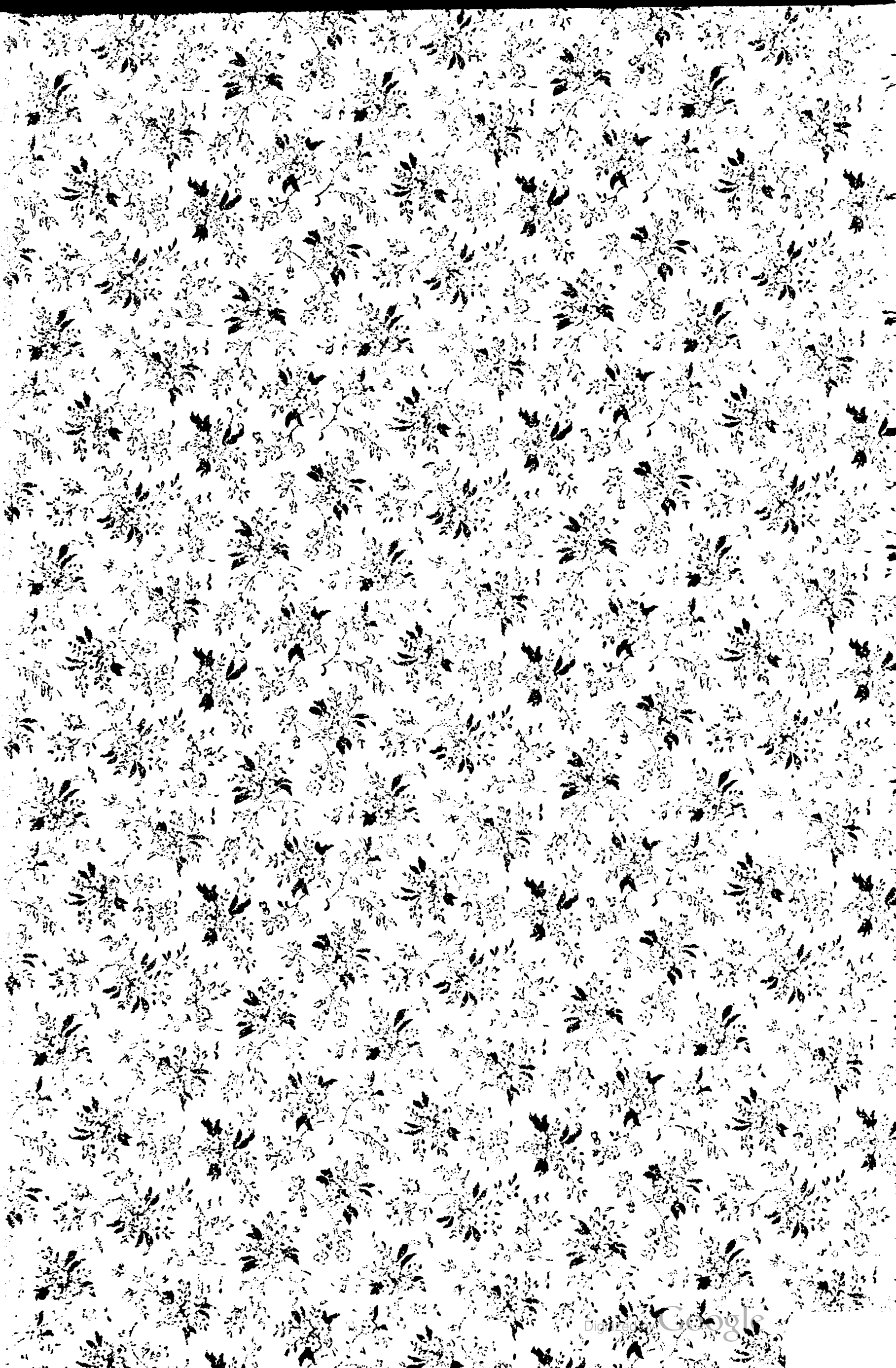

48126

VERNER VON HEIDENSTAM:

DIKTER.

DIKTER

AF

VERNER VON HEIDENSTAM.

STOCKHOLM.
ALBERT BONNIERS FÖRLAG.

STOCKHOLM.
ALB. BONNIERS BOKTRYCKERI 1895.

TIVEDEN.

I.

Hör furornas dofva sorgemusik,
med förstämda trummor och tubor i moll,
en blåkullahymn med suckar och skrik
i ödemarken diktad af troll!

Här spökar vid pipande myggors dans
den tid, som före människan fanns.
Här grönska ormbunkskogarnas ätteläggar.
Här hänga mossiga rullstensblock,
som tornats upp till cyklopiska väggar.
Här dyker kärrets förruttnande stock,
som ett sjövidunder till vattenbrynet
och skjuter i höjden det drypande trynet.

Reptillikt pansrade tallarnas rötter
stå våta i gyttjan som ödlefötter,
stå, fläkta ur jorden, som stora spindlar
vid ättestupan, där stigen svindlar.
Men stilla! En luden panna bräcker
de spröda kvistarnas nät och sträcker
förtorkade stubbar till markens ljung.
Det är älgen. Väldig och tung
som en mastodont han släcker
sin törst i kärret och skådar
med vilda ögon i bergets vägg.
Och vattnet skvalar i silfvertrådar
ur flåsande mule och raggigt skägg.

Här kryper som skygg för himmelens ljus
den stolta tallen till markens grus.
Se bergen, de stå ej med tinnar som hvitna
i evig snö, men låga och grå;
de stå som trasmän med slitna
och färglöst blacknade kappor på.
Och valde vi språkets mörkaste ord,
de vore ej mörka, ej tunga nog
att måla i dikt den fosterjord
som evigt predikar sitt kalla: försaka!

hur bonden biter sin svarta kaka,
och stenarna rassla under hans plog.
Hur låg, hur grå, hur glädjetom,
står trakten rundt min stig.
Min födelsebygd, du hälsar mig
i trasor och fattigdom.

II.

Hör furornas dofva sorgemusik!
Här är som ville bland kvistarnas spjut
jag vända i ångest och bryta mig ut
ur ödemarkens djup med ett skrik.

Då rullar med ens genom skogens natt
ett sorl af röster och sång och skratt.

Bland kornblå irrljus som fladdra kring
och stockar som multna sönder,
där skymtar midt i en växande ring
af druckna, larmande bönder
en mager, svartklädd man.
Syrtuten är knäppt till hakan.
Han bär krage i hvitt som en präst.
Ur rocken tittar i stället för väst
ett ludet bröst; och under hans rock,
som är fodrad helt med skarlakan,
där stampar en fot af en bock.

Där innerst alltså i askgrått snår
med korsade armar han lutad står
mot en tyrsosliknande käpp,
hvars knapp är en rostig klocka med kläpp.

Jag putsar häpen min tända cigarr.
— Min herre, min hemfärd gör mig förlägen,
ty stigen drunknar bland fallris och barr.
Ni känner måhända vägen?

Då höjer den svarte mannen, som stått
i tankar och hvilat på steget,
sitt öga som flammar så skinande blått,
att jag bländad betäcker mitt eget.
— Min vän, du trodde och tror mig än
väl Satan själf. Du bedrar dig, min vän.
Jag heter Söndag. Jag är en satyr,
som undan yxan och plogen flyr
bland lianer i Ithakas skogar.
Jag hatar yxor och plogar.
Jag älskar ligga lat och fri
och hvarje tröttsam tanke i
en jättesnarkning dränka.

Ni Adams barn, det förmå ej ni.
Ty kasta ni er i gräset ner,
ni ligga på ryggen och *tänka*.
Det är skillnan mellan mig och er.
På fingrarna räknade människan ut
hur många dagar, som utan prut
hon slafva i veckan kunde
från solen tänds tills solen släcks.
Till träldom döpte hon genast sex.
Men se, när hon kom till den sjunde,
då vigde hon den till hvilodag,
ty ånger grep hennes sinne.
Den sjunde dagen blef jag;
den blef lata antikens minne.

Dig synes nejden allvarsam
och tröstlöst torftiga tjällen.
Var trygg, här dansa idyller fram,
när jag nalkas om lördagskvällen!
Jag kommer som präst i svart syrtut.
Man måste se litet högtidlig ut
och skyla sitt ludna skinn.
Jag ringer antikens högtid in.

Han kastar med ens sin svarta rock.
Han ränner upp på ett rullstensblock
med ett våldsamt bocklikt språng.
— Bing — bång! —
Han svänger klockan i rusig fart.
Väl hundra ekon svara klart
från sockenkyrkor och byar.
Men djupt under västerns skyar
står aftonsoln som ett glädjebål.
Nu ringa klockorna helgesmål!

III.

Då fäller snickarn, som dagen lång
på plankan ridit gränsle,
sin tunga hyfvel och kastar ett fång
af spånor i spisen till bränsle.
Hans barn de stå i eldens sken,
med bara armar och bara ben,
och blonda och blossande röda.
De krypa till spisen fram på knä
med stora vidgade ögon och se
i ormlikt slingrande spån som glöda.

Till kvällsvard dukar hans unga vif
med rostig gaffel och rostig knif.
Hon kommer från hagen, där skällan ringer,
där mjölken fradgig i stäfvan springer,
och kesande kalfven diar ditt finger.
Hon rågar med smultron ett fat.
Och kammad blir Mia, och tvättad blir Lisa.
Så sätta sig alla tysta och spisa
med träsked kejsaremat.

Den friska saft, den vilda lukt
som göms i en korg med jättefrukt
på napolitanarens mula,
den njuta i våra smultron vi,
den fick våra skogar förenad i
en liten purpurkula.

Sist öppna barnen på moderns knän
en andaktsbok. Men det är ej allena
från hvita bladen ett återsken,
som far kring stugan, den fejade, rena.
Det är ej från spånornas eld som slår
ur sotiga spisen likt eld ur en mila;
det är en leende glimt som går
tillbaka genom tusende år
från den forna världens leende hvila.

IV.

Sin arm har Söndag lagt i min.
Han för mig allt längre i skogen in.

I ödemarken, dit al och björk
ej våga in och sjön står mörk;
— där svarta sägner om dråp och krig
om brutna eder och brutna lås
i mörkret tränga sig in på dig
vid namn som Hofva och Elgarås
likt sagor om forna strider och fester
vid harpans sus i en nutidsorkester
— där högt på mon, där granarna stå
som spöken af träd, som marskog blott
— där själfva den röda färgen på
de låga kojorna slocknar i grått
— där nöden ökas med hvarje steg
och stenar växa på bondens teg
— där sumpig stig öfver gungfly för
på murkna stockar som brista,

den stig, på hvilken, när bonden dör,
han forslas bort i sin kista,
som bunden mellan oxar med tåg
bland träden gungar som öfver en våg...

Där uppe alltså bland myr och moras,
där hundskall ljuder från torpet på mon
likt skeppets klocka, som slår sina glas
på hafvets fjärran med enslig ton
— där kikar under en mullgrå kalott
af bräden, mossor och barr
en koja likt ett hufvud, som fått
ett blodsprängdt öga och ett med starr,
Ty halfva fönstret är glanslöst grått
och halfva fönstret klistradt och täckt
med ett rödt emigrantprospekt.
I knuten mjärdar och nät på en pinne.
En gumma står sedan mannaminne,
i mullgrå kjortel och mullgrått linne,
och hackar i svartgrå kokor och mull
som sökte hon ädelstenar och gull.

Så kan hon stanna en ljuf minut
och skubba sin rygg mot stugans knut.

Den fattiga Koja-Britta,
som sällan har råd att sitta,
hon själf har timrat från grund till tak
sitt hus af ryssar, lötar och vrak.
Det är byggdt i vildmarkstil.
Till nabogården en mil.

Sällan har Britta ett öre.
Men tungan hvirflar i evig hast;
den är ett klappträ som bundits fast
i en skummande fors på ett snöre.
Hon svär som en karl. Hon gnyr som ett barn.
Hon gråter som tio gummor ihop.
Kring skogarna far hennes rop,
när på nätet hon sliter ett garn.

De breda ögonbrynen beskugga
den gamlas blick som ett mörkgrått band,
Hon tuggar en masursnugga
med sin sista tand mellan läpparnas rand.
Som en karlakarl kan hon blossa.
Som lysved är hennes sista tand
och håret som islandsmossa.

Och Söndag hviskar, att hennes hand
satt eld på skogar. När skogen brinner,
det är ej en ystert flammande brand,
som sjunker i glöd och försvinner.
Den smyger fram öfver mo och däld
som feber, som tusen ödlor af eld.
De ringla mot böndernas risbarrikader,
där yxor glimma i krigarerader.
Barrikaden blir tagen. Yxorna fly
för rökens gula tigande sky,
som förblindar ögat och kväfver rösten.
Ej lågor, ej störtande bränder som dåna;
men mossorna falna och träden gråna,
på två minuter rörda af hösten.

Nu fostrar hon grannarnas småbarn opp,
en grupp keruber, en väldig flock,
som hon risar å moders vägnar;
och under tivedsstugornas tak,
där är det rakt som det regnar
keruber i mollskinn med slitlapp bak.

Hvad lär hon dem i sin enslighet
den gamla häxan som intet vet,

ej ens hur man putsar en näsa,
än mindre skrifva och läsa?

Jag spörjer Söndag, som nyckfullt svängt
sin staf på axeln och svarar strängt:

— Den gamla lär dem bättre än så.
Och alla borde ni sitta
i skola hos Koja-Britta.
Hon lär dem sin stora konst att stå
belåten och frisk och röd
kring en möglad kaka bröd
och skummad mjölk i en tegelskål,
när klockorna ringa helgesmål.

V.

Fiskare-Jan, som lagt sitt nät,
ror nu hem från grundet.
Ur hans byxa tittar knät,
skjortan långt ur sprundet.

Gistna ekan, flat och grå,
landar under skogen.
Snart står Fiskare-Jan bland små
tivedstöser vid logen.

Mässingsskalmade brillor två
blankar han försiktigt på
skjortans grofva linning.
Hvassa blicka hans ögon grå
under hans skaldetinning.

Fiskare-Jan är traktens ljus.
Går hvar söndag i bönehus.
När han stämmer fioln mot kväll,
glimmar fingret af braxenfjäll.

Ratar aldrig ett marknadsrus.
Forslas hem en natt mot tolf
blodig och sönderhuggen.
Ger han öfver på täcke och golf,
tar honom hustrun i luggen,
stoppar en trasa med knutar och allt
djupt i hans svalg och frågar kallt:
— Hva'? Fick du propp i gluggen?

Nu på en skrindas skalmar
står han i lappad valmar
med aftonstjärnan på stråkens spets
midt i de dansandes krets.

Då skakar Söndag barret från
sitt skägg och klappar händer och lyss
till klampande klackars dån.

Irr! Virr! Hyss!
Hur karlarna skratta,
stoja och fatta
flickor om lifvet.
Håret blir rifvet.
Gråa af hö och agnar och boss
stå flickorna upp och vrida sig loss.
I svarta hattar gå gubbarna kring.
De tömma som galna sitt brännvinsmått.
Där blir en enda snurrande ring
af svart i svart, af grått i grått.

Men tröste gud den profet,
som först fann upp och fann det täckt
att komma till helg och festlighet
i sotsvart likbjudardräkt!

Om honom vi fånga,
vi hissa hans långa
bedröfliga rock på en kvast.
Och den, som får gubben fast,
med humlerankor han binder
den gamle vid kvastens skaft.

Vi färga hans näsa och kinder
i glödande rödt med lingonsaft.
Vi ropa med lättade hjärtan:
— Där har du för svärtan
på rocken och hatten!
Vi smycka hans panna
med purprande granna
pioner som lysa i natten.
Vi skära oss skorrande pipor af säf.
Vi trumma på krukor
och tunnor som pukor,
så ekon runga i hult och klef.
Rundt gubben taga vi alla
en vildmarksvild Carmagnole.
Vi rusa i ring tills vi falla,
när klockorna ringa helgesmål.

VI.

Vid sin slipsten och sin pipa
sitter grånad Slipar-Pär
Somnar tungt och glömmer slipa
trädgårdssaxens slöa skär.

Kyrkans klockor ljuda vida,
och han drömmer då sig skrida
genom skogen stigen lång
hän till julens ottesång.
Vintermånens sönderryckta
skyar hänga öfver mon,
medan folk med bloss och lykta
ströfva fram vid bjällrors ton.

Kyrkan skiner som en lampa
bakom rimmad lind och lönn.
Djupt i drifvan männen trampa,

och i vapenhuset stampa
de från våta skodon snön.
Inne bland den källarkalla
kyrkans bågar sitta alla
ljusen liksom bernstenskulor.
Under böndrens tunga sulor
nunnar tegelgolfvet dofva
spökhistorier, jullegender
om de riddersmän, som sofva
där i sten med knäppta händer.

Som en rök står andedräkten.
Och i pipan slockna ljusen.
I den röda morgonväkten
glimmar rutan hvit och frusen.
Djupt i frostkristallers tusen
stjärnor, hvilka dagern samla,
guld och ädla pärlor lysa.
Och då gråta alla gamla,
men af fröjd de unga rysa.

Så han drömmer, medan klara
klockor ringa helgesmål.

Söndag med sin ystra skara
snattar af hans trädgårds rara
jordgubbskart och trampar bara
för sitt nöje ned hans kål.

VII.

Kvällens stjärna flämtar skygg.
I sin stuga somnar trygg
bonden hos sin maka.
Men de unga vaka.
Knappt var stora junisoln
bakom mon försvunnen
när i röda underkjoln
Fia stod vid brunnen.

Folket sof i stugans fred,
skatan i ett körsbärsträd,
bromsen på en vidja.
Särken strök hon sorglöst ned
ända till sin midja.

Stod med nakna armen på
brunnens kant af tegel,

hukad öfver djupets blå
runda vattenspegel.

Stor och knubbig, hvit och skär
stod hon obekymrad där
som ett barn af vilden.
Tvål ur gula håret dröp.
Pärla efter pärla stöp
midt i spegelbilden.

Frusen fick hon täcka
bröst och hals med linnet brådt,
strök med mässingskam och spott
håret samman i en tått
som en vriden snäcka.

Drog så långsamt skorna på,
som kring bara fötter små
kändes som en börda.
Fick dem aldrig snörda.
Ifrig blef hon, ond och röd.
Dans från logen redan ljöd,
dans af Tivedsborna.

Flickan slet så remmen brast.
Reste sig och tog i hast
öfver axeln skorna.

Sprang mot logen med en sång.
Svängde i ett hejdlöst språng
öfver murkna ledet
under körsbärsträdet.

Högt från markens ljung hon for,
högt mot kvist i blomma,
tecknad mot den tomma
aftonhimmelns pärlemor.

Glädjedrucken, loj och het
följer Söndag flickans fjät.
Trädens blommor snöga
på hans ludna faungestalt.
Brunnen glimmar som ett kallt
ensamt vaket öga.

VIII.

Som när alla färger leka
i den skenbart färglöst bleka
diamantens klara sten,
darrar än ett återsken
genom juninatten hän
från ett solens land,
ej beträdt af sulor,
men hvars gyllne kors och kulor
glimma upp längs himlens rand.

Ligga bygderna och tjällen
grå som aska, junikvällen
kommer tyst med hufvan fälld
och blåser askan i eld.

IX.

Nu stiga stjärnorna fler och fler.
Men natten lång vill jag vaka.
Den trakt, jag lämnat som yngling, ser
jag i kväll som man tillbaka.

Hit förde min längtan och för mig än
som en evigt tärande lystnad.
Om på ljusan dag jag dödade den,
som min hemligt älskade stod hon igen
vid min bädd i nattens tystnad.

Hör furornas dofva sorgemusik
med förstämda trummor och tubor i moll,
en blåkullahymn med suckar och skrik
i ödemarken diktad af troll!
Hvem ärfver ej af sin hembygd drag!

Och den som lyss som liten slarf
till skogens dån, får annat arf
än den, som födts vid en gata.

Nu ringde klockorna helgesmål
och klart, som ritade upp med kol
på en brandgul tegelflata,
stå minnen kring mig i kvällens ljus.
Jag minns ett rymligt herrgårdshus.
Där inne är lampan släckt.
En gumma sitter i änkedräkt
i den långa soffan i kejsarstil
med arbetsväskan på bordet kvar
och tecknad mot fönstret i skarp profil.
Vid pianot dröjer min far.
Från brasan stå dagrarna röda.
De nicka båda drömmande vekt:
men kring dem flamma glorior blekt,
ty länge sedan äro de döda.

X.

Men tätt vid kyrkan bakom sneda
och brutna kors, som utan krans stå kvar
— ty bonden vet ej af sin farfars far —
där ligger högt på kyrkogårdens breda
af runstensstycken delvis resta mur
den late Söndag sorglöst sträckt på magen.
Där glimma, liksom droppar från en skur,
i gräset skärfvor af en sönderslagen
butelj med finkel, som han druckit ur.

Förhärligad, beprisad vare han
i namn af dessa tusen som han skänker
ett frihetsdygn, då ingen lie blänker,
då kojans man kan leka herreman,
då dansens buller fyller gård och gärden
— ett dygn, då efter veckans trumpna brådska
ett eko rullar från antika världen
till våra berg som ekot af en åska!

I skägget gnolar Söndag segerlugnt
en sång till gamle Pan och somnar tungt.
Men öfver honom hänga mörkt den skumma
och röda stapelns jätteklockor stumma.

HEMMET.

Jag längtar hem till skogen.
Där finns en stig i gräset.
Där står ett hus på näset.
Hvar plockas under träden
så stora rosenhäger,
hvar gungar blåsten säden
med sådant sus som hemma?
Hvar bäddas så mitt läger
vid aftonklockans stämma?

Hvar lefva mina minnen?
Hvar lefva mina döde?

Hvar lefver jag i njugga
och långa år, som väfva
af gråa garn mitt öde?
Jag lefver som en skugga
där mina minnen lefva.
Träd huset ej för nära,
fast portarna stå låsta,
fast deras trappsteg bära
af alla sammanblåsta
och torra löf en matta.
Låt andra röster skratta,
låt nya flöden skumma
i brons förvuxna dike
och bär mig till de stumma.
Jag sitter dock där inne
vid fönstret, själf ett minne.
Där är mitt kungarike.

Säg aldrig att de gamla,
när de sitt öga sluta,
att de, vi öfvergifva,
att de, som vi förskjuta,
snart doft och färg förlora

likt blommorna och gräsen,
att vi ur hjärtat rifva
ett namn, som från din ruta
ett gammalt damm du blankar.
De resa sig så stora
som höga andeväsen.
De öfverskygga jorden
och alla dina tankar,
som hur din lott är vorden
hvar natt till hemmet vända
likt svalorna till nästet.
Ett hem! Det är det fästet,
vi rest med murar trygga
— vår egen värld — den enda
vi midt i världen bygga.

BARNDOMSVÄNNERNA.

På herrgården spelades kille en kväll
med en kortlek af gulnade albumsporträtter
om en tallrik, rågad med knäck och renetter.
Hvar kakelugn glödde med skjutet spjäll
och snön i hvirflande flockar fördes
mot bleck och rutor, som täcktes af frost,
och ingen bjällra med gäster och post
från öfveryrda vägarna hördes.
Tre gamla systrar fått gården i arf.
Som förr i sin farmors tidehvarf
de sutto kring lampan och blandade korten
och spelade ut bekanta i orten.
För hvart porträtt, som de fingo på hand,
de sakta hvarann i mantiljerna drogo

och nämnde ett minne och logo och logo
och riste på burrade mössor och band.
En löjtnant von Platen var bålde husaren,
en klumpnäst fröken von Düben var Blaren.

Den äldsta ensamt lät korten falla.
Hon hörde systrarna lugna och kalla
berätta om fordom — och kvällen blef natt;
men tigande mellan dem båda hon satt.
Och pudeln smög med en ängslig klagan
från skötet sakta och vädrade skygg.
Han såg mot den tomma länstolns rygg
med den stelnande blick som i sagan
ett djur ser en död på hans lämnade stol,
fast sätet står tomt så i mörker som sol.

Hon sjönk i tankar. — Så stirrande blek
som du lyss till en gammal sång vid en cittra
hon mindes en barndomsvän, som svek.
De lekte samman som lärkorna kvittra.
Hon var året äldre men yr som han.
De sprungo i bäcken, där vattnet stänkte,

och hand i hand de ledde hvarann
på mörknande mon. Hon såg hur han tänkte:
— Du skulle ännu vara så späd
och liten och rädd under mumlande fura,
att jag måste dig bära vid stätta och led
och i lingonriset, där ormarna lura! .
Du blef tio somrar för tidigt född! —
Så tänkte han tyst och gick förströdd.
Och snabbt som händer af stenar mura
palatser med spiror och källrar och vrår,
de byggde af timmarna dagar och år.
Hon steg i sin sommar men han i sin vår.
Hon lade som husmor bönan i gröten
och stötte kanelen med mortelstöten
och styrde och ställde vid hemmets bord.
Han tänkte: — Hur hastigt rosorna spricka!
Nu skulle du varit en liten flicka
och lyssnat på knät till hvarje mitt ord
om allt från den vida, främmande jord,
som växt för min syn ur tryckarsvärtan. —
Då snögade vemod på deras hjärtan,
ty hon kände som han och som han hon led.
De gingo till insjön och satte sig ned
och gräto bittert med handen om pannan;
men de bytte de ringar, som fingret bar,

ty de visste att aldrig till grånande dar
de kunde fästa sin ring på en annan.

Så drog han sin färde och sporrarna vann
i fjärran bygder, där kriget brann.
När svärtad af rök vid ett led bajonetter
han red på sin häst, var han munter och rak,
men samlades truppen i stojande nätter
kring lägerelden med skogen som tak
och flickan vid sidan och pluntan vid truten,
fast rocken var blodad och sönderskjuten,
då satt han i svårmod, förtviflad och sluten,
tills häftigt, som väckt af en klockas kläpp,
han steg ur gräset och oförvägen
och vildast af alla drog till sin läpp
hvar kyssande Circe, hvar klase vid vägen.
I årens timglas minuternas sand
allt snabbare flöt. Hans kind stod i brand.
Han blef yngre och yngre ju längre han lefde,
en upprorsman, som vid sjuttio år
på första redutt skulle vänta sitt sår
när kulorna fåror i vallarna gräfde.
Han skred i ett tummel af nöjen och larm,
Men hans hjärta sof på den endas arm.

En natt, när i regnet, som stänkte,
han klättrade sönderrifven och varm
från en ung baronessas fönsterkarm,
han såg kring gatan och tänkte:

— När dottern ljuger inför sin mor,
då är kärlekens prisade sol uppgången.
När hon ljuger för den, hon trohet svor,
då älskar hjärtat för andra gången.
Som med dyrk en krypande tjuf utan skor
så spränger kärleken löften och eder.
Det finns ej i kärlek en man af heder.
Vill du se det sämsta slödder som drack
vid en moders bröst, så beskåda det pack,
den vaktparad af hviskande leder,
som, hvar två älskande släpa sin black,
i lång procession genom gatorna tåga
och tissla och ljuga och kränka och fråga;
ty kärlekens blotta åsyn är nog
att tända hos andra det lumpna och låga.
Den vise både i rock och tåga
slöt ensamt från gammalt sitt fönster och log.
Näst kyparn och fruntimmersdoktorn på modet
är löjligast älskarn bland allt, som blef till.

Är du klok äkta man, så häll is i blodet
och låt honom spela sin vådevill,
ty de horn som han smygande ger dig att föra
ha mindre komik än det åsneöra,
han fäst på sig själf, när han läppjar förtjust
på det glas, där du druckit dig mätt på din yra.
Hvad finns af det stora, som sjungs vid en lyra,
i kärlekens hela förvirrade dust?
Slå bara på dörren och älskarna springa
som med åran du skrämmer fiskarnas stim.
Vore kärleken värd två fattiga rim,
då vore Don Juan, som stödd på sin klinga
står skrattande kall, ej den ende som trygg
vändt löjets karbas mot den hämnandes rygg.
Är törsten skön för att strupen törstar?
När kärleksskalderna, lögnens förstar,
fått dockan i fönstret, som vardt dem så kär,
då svinga de strax för den nästa sin skallra,
ty ej var det dockan, som kom den att dallra,
men kärleken till deras eget begär.
Nej, märk den skepnad som kärleken bär!
Hon är en liten tassande råtta,
som om nätterna springer öfver din väg
och flyr under portar och plank vid ditt steg,
och därför just att hon smyger så feg,

tar hvar pojke en sten och vill måtta.
Tro aldrig att kärleken gömmer en dröm
om vaggor och alla dygders beröm.
Hon likt hemliga drinkarn vid skåpet drar kappan
för pannan och hviskar: Man kommer i trappan,
besinna dig ej men tag glaset och töm! —
Den största djurvän, som slitit korken
och kroken med agn från en fiskares spö
och matat sin kärestas hämpling med frö,
ser ändå med sneda blickar på storken.
De djupa känslornas orgelmusik
först spelar, när kärleken söfts i ditt hjärta.
Är modern ej mer än en smekande snärta?
Men det barn, som hon kysser, är kärlekens lik.
På gudarnas berg, där förgäfves mot tiden
den åldrade härskarn lyft brustna egiden
och den tragiske Bacchus står grånad och stum,
där sitter oföränderligt dum
den feta Venus som lollan från landet
och flätar i håret det prydande bandet.
Jag tänker mig alltid gudinnans gestalt
med det blondaste hår, som en kam koafferar.
Hon glöder aldrig; hon blott transpirerar.
Blondinerna äro som bröd utan salt
och säga den största grodan vid bordet.

Det svarta håret, det gömmer ett kallt
och trolöst begär, som för knifven vid mordet,
och aldrig jag drömt under krona och krans
det tagel, som Gud gaf hästen till svans.
Men det mjuka, varma kastanjebruna
som under Correggios pensel brann,
åt det vill jag räcka ditt äpple, Iduna,
ty det håret, det håret bedårar en man.
Alltnog: Kring de bländande skuldrorna hänger
det blondaste hår, som har krullats på tänger
och virats med rubler och åkt efter spann.
Hon klappar första ridknekt på hakan
och bär hans stall-lukt till kejsarens lakan.
Kom aldrig med tankar — dem strör hon som dun!
Drag handskarna af och smäll Cypris på rorna
och mys och trampa henne på skorna;
det skämtet förstår den gudomliga frun.
Men rinner henne det onda i hågen,
förgiftar hon pilen på amorsbågen.
Blott barnasjälar, som bjuda på lek
åt henne sitt offer af äpplen och drufvor,
den onda syns skön i sitt smilande svek
och kvalfulla kyssarna läskande drufvor.
Men så kunglig grönskar ej starkaste ek,
att ej kronan hon splittrar med hvinande hagel,

och den sårade gräfver i bröstet sin nagel
och förbannar som jag hennes välde och namn.
Blott den ett storverk på jorden hinner,
som i tankar går kall förbi hennes famn.
Hur blek hennes sinande lampa brinner
mot den kärlek som öfver ditt arbetsbord
slår lågande armar om himmel och jord! —

Med dessa ord och med drypande hatt
han smög öfver forsande gatan och fältet
och satte sig ned på halmen i tältet
med en lust att flykta i samma natt,
hvar hans häst en stig kunde finna.
Men så djup finns ej skog och så strid går ej älf,
att den flykting en gömmande fristad kan hinna
som redan suttit till doms med sig själf.

När vid hemmets trappa han sprang en kväll
med slamrande sabeln ur slädens fäll,
då såg han, när lyktans dager föll
kring henne, som stod vid ligusterhäcken
bland vuxna systrar, hur tidens klor
ren gräft kring ögat de första vecken.

Han såg och han såg så tungsint stum
som en klar oktobermorgon du finner
hur på golfvet och fönstrets karm i ditt rum
syrenernas breda skugga försvinner
till ett glesnande nät af kvistar och streck,
fast molnlös än solen på rutan brinner.
Han famnade henne så hårdt som i skräck
två drunknande famnas på sjunkande däck,
ty hon var och hon blef för hans hjärta den enda.
Likt fordom som barn de bortåtvända
och skrämda lyddes på klyftans spång
till djupets underjordiska flöden
de hörde ur hotande fjärran en sång
af obevekliga kommande öden.

Nu nalkades bröllopets heliga dag
med slamret af trattar och hamrande slag.
Ren humlevinet på kannorna hälldes.
Kring förstugången ren björkarna ställdes
som hedersvakt i skyldrande rad.
De fetaste hönsen för yxan förblödde.
Hvart golf blef löfvadt och systrarna strödde
ur såll på trapporna rosenblad
och klädde till kyrkofärden en skrinda

med slöjor, som gömts genom vinter och vår
från alla de mör, som sin myrten fått binda
där uppe på gården sen femtio år.

Men gömd på sin kammare satt hon allena
och lät sina systrar brådska och tjäna.
Hvar timme lång som en lefnad vardt.
På skötet låg hennes bruddräkt af svart,
ty det hvita passade blott för de unga.
I sitt ödes himmel, den molniga tunga,
hon stirrade in med stormande bröst
mot en natt, som hon aldrig såg ljusna.
Hon satt i sin sorg som en tidig höst,
där blommorna alla stå kvar men förfrusna.
Men den stund han steg öfver tröskeln het,
då slöt hon stilla hans händer i sina.
Då sade hon allt som i år af pina
hon tigande endast hemligt begrät.
Då föll en isande dager på tingen
och öfver den svarta dräkten på knät
hon gaf honom darrhändt tillbaka ringen
och talte så tyst, att på fönsterträt
satt sparfven i lugn och pickade vingen:

— *Min* kärlek lefver. För mig är han världen,
för dig blott värmen vid husliga härden,
där snart du skall huttra, när flamman förgår.
Nu skulle jag stått i min soliga vår!
Du skall ej i länkar gå smidd vid min sida
tills vi frukta hvarandra och hata och kvida.
Jag ber dig att glömma. Jag sluter min famn
för att längta och längta till sömnen på båren.
Men jag vet, att stark som en andehamn
med den kedja jag håller dig kvar sedan våren,
som af minnena flätats och sirats af åren
med tusende stenar af djupare sken
än kärlekens frätande helvetessten.
När helst du en annan kvinna vill räcka
den ring som jag slet från mitt finger varm,
skall du bleknande stanna och ögat betäcka
och förlamad och vaknande hejda din arm.
Vi möttes mellan två evigheter —
och vi lämna hvarann — och jag tror att du gått.
Det är irring blott! Det är villa blott.
Här sitter grubblarn med cirkeln och mäter
den fläck, där hans tankar trampa i ring
som ulfvarna ängsligt gå buren omkring,
och dagens belåtna ryktbarheter
i gatuhörnen hålla sitt tal,

och nya vänner på hjärtat klappa
och gäster stampa på snöig trappa
och hälsas i hemmets förstusval';
men allt är blott målade bilder, som vandra
på väggar och tak i en ändlös sal,
där som fordom vi ensamma stå med hvarandra.
Mitt öde är sammanflätadt med ditt
och tusende strida den strid, som vi stridt,
hvar en kärlek sig högre än kärleken häfver.
Den enda, du älskar så länge du lefver,
den enda, som helt dina tankar vann,
är gammal och vissen och aldrig du kan
så älska henne, som kärleken kräfver.
Du skall irra kring som en hemlös man,
där du blommor sår, skall du tistlar skära,
men samma beständiga längtan bära
att älska henne och henne allen
som fåglarna älska, när vingarna skära
den glödgade luften i sommarens sken,
och din hopplösa trånad skall hjärtat förtära. —

Så hade hon talat den dag, då han gick,
och svimmad fallit vid bullret af hjulen.

Nu steg hon från soffan. Till skåpet hon gick,
där tårtan och kakorna stodo till julen.
Dem skiftade redan i afton hon ut
åt gårdens folk, som när sysslan var slut
med undran mötte i köket på borden
så präktig kost och så många ljus.
Blott systrarna hörde de hviskade orden:
— Mitt största minne gästar vårt hus
och långt genom stormiga nattens brus
och långt öfver mörka vatten och länder
har lagts på mitt hår två välsignande händer. —

Snart somnade gården med rutorna skumma,
men öfver en gåta, som aldrig får svar,
satt vaken och tyst i länstolen kvar
en liten förtorkad och ensam gumma.

SOMMARNATTEN.

❧

Det låg en katt på loftet,
väl död sen fyra år,
och allt som fanns af stoftet
var skinn och ben och hår.
I nattens gråa strimmor
bland jägarhorn och grimmor
där stod med rifvet kläde
och utan fäll och skacklor
på bjälkarna den släde,
den gamla herrgårdssläde,
den gamla gamla släde,
som fordom på sin mede
till ottan körts vid facklor.

Mången god dag hade förflutit sedan gårdens herrskap sista gången åkte sin färde från trappan och endast i bottenvåningen bodde ännu en döende gammal gumma för att vakta byggnaden mot eld. Nu vaknade hon på natten och sade till dottern vid sin sida: — »Jag fryser. Gå upp på vinden, flicka, och hämta det blå täcket, som ligger i kistan! —

Hur hemskt från fönsterbågen
sin blekhet natten strödde!
Ej minsta sus i rågen.
Blott himlaranden glödde.
Med kuddens djupa märken
på örat och på kinden
och gäspande i särken
hon sömnögd gick till vinden.
Förtretad på den sjuka,
som sådant kunnat yrka,
hon mörkret allt såg sluka.
Hon stod som i en kyrka,
en gammal Tivedskyrka,
en gammal gammal kyrka,
en gammal ryggåsstuga.

Hon hörde skrämd hvar fluga,
som yrväckt slog mot taket.
Säg, var det också vaket
det myckna grå och gamla,
som åren hunnit samla
på hyllor och i 'kläden?
Det reste sig. Det rördes
på fötter, som ej hördes.
Satt ej en fru i släden?
Det smög i långa följen
i säckar och i höljen.
Sin gråt hon fåfängt sväljde
och hjärtat ville brista.
Där stod i vrån den kista,
om hvilken alltid skrocket
så många ting förtäljde.
Hon lyfte långsamt locket.

Där låg icke endast det hoprullade blå täcket utan äfven den utklädsel som vid lustiga upptåg burits af herrgårdens fröknar. Och bredvid en trasig docka med blankslitet träansikte utan ögon glittrade i skymningen den brudstass af förgyllda

bleckplåtar med ädelstenar af glas, hvilken fordom utlånades vid bröllop på godset.

Hon kunde aldrig höja
sin hand från allt det granna.
Hon såg och måste stanna.
Hon tog en silkeströja
och strök med fingret dammet
från kjoln af bleknad sammet
och trängde den med möda
om skuldran en i sänder.
Hur stora och hur röda
hon tyckte sina händer
för en så ståtlig fröken!
Hon glömde tid och moder,
sin gamla sjuka moder,
sin gamla gamla moder,
och loftets skräck och spöken
för brudarnas klenoder,
för söljor och för knäppen
och nynnade den sången,
hon hört när under skeppen
en mö stått brud på gången.

Snart tjädern ren för honan
spelt upp på skogens grenar.
Ren lyste takets bjälkar.
Då tog hon bröllopskronan,
den gamla bröllopskronan,
den gamla gamla kronan,
en krans af blad och stjälkar
med uddar och med stenar,
där hon såg första gnistan
af morgonglöden stanna.
Så lyfte hon ur kistan
med kronan om sin panna
på knät den stackars dockan,
som ej af någon pryddes.
Var stilla! — Hör! — Hon lyddes. —
Nu ringde vällingsklockan!

Då sprang hon öfver vinden
till luckan med ett rop
och slåtterfolkets hop
blef stående vid grinden.

Högt i det obebodda
och låsta hus, hvars täta
spaljer sin sammansnodda
tapet i ro fått fläta
kring fönsterbleck och stockar
med plommon och med flockar
af larsmässkart i grönskan,
som sprungen ur en önskan
att söfva in med lukter
af löf och sommarfrukter
allt, hvad där hördes sucka
i tomma rum och snyfta,
och minnena försona
— där stod vid gafvelns lucka
med sina armar lyfta
en jungfrubrud i krona.

KON GULLEBORG.

Det är förbi med många troll.
De mäktiga, som trygga
på vintergatans brygga
med sol och stjärnor slogo boll,
och pysslingar och pyren,
som smögo kring med gram och groll
i ljungen och på myren,
de schasas bort åt alla håll.

Men när en natt i skogen
jag ser den gamla logen,
som byggd af forna jätteträd
står kvar, där torpet brunnit ned,
då rasslar det och rullar;

ty det finns troll, som aldrig dö
men gräfva gångar under hö
på logar och på skullar.
De ha ej fötter till att gå.
Likt sälarna i hafvets blå,
fast med en kvinnas läppar
och gyllne öronkläppar,
de dyka upp bland ax och strå
och deras smycken klirra.
Som bark så röd står pannans lugg
och från hvar springa och hvar glugg
de öfver vägen stirra.

Med ens de stämma i ett skrik
och svaras af en skälla,
som flyr och flyr vid kärrets vik
bland träden med sin gälla
och snabba och förskrämda klang.
Det är kon Gulleborg, som sprang
till skogs på vallgångsdagen.
Men ej den dagen sken igår,
ty flickorna i hagen,
de hört från ödemarkens snår

sen fyra hundra långa år
de rostet brustna slagen.
Och barnen hört dem vid sin korg
i hallonrisets skräfva.
Kon Gulleborg, kon Gulleborg
hon minns ej bås och stäfva.
Bland fur och gran hon flyr och flyr
och ryggens hvita strimma
försvinner öfver öde myr
i sommarnattens dimma.
Och stjärnorna de glimma
och vallargossens väg blir lång
tills trastens första djupa sång
bebådar solens timma.

ADJUNKTENS MIDNATTSPREDIKAN.

En natt när det snögar öfver min graf,
då kommer adjunkten Per Linden
från barnsöl med släden i klingande traf
och håller vid kyrkogårdsgrinden,
ty ölet det tränger och vanten skall af
och kinderna blossa och hetta . . .
Nej, om jag kan berätta!

Nej, om jag säger mera!
Han talat för barn och för far och för mor
och talat och druckit för flera.
Med händerna knäppta han tummarna snor
i vargskinnstulubb och i lufva
och snafvar på torfva och tufva.

Så lyfter han blicken som van predikant
mot tvenne ugglor, som rufva
på sakristigafvelns skorstenskant,
och stannar bland snöiga viden:
— Si, största delen af tiden
är människan falnande aska och ben
och knappt en lutande minnessten
åt stirrande stjärnorna säger,
om där bäddats på mörksens läger
en skrattande tös eller butter kapten.
Gif akt, herr kapten! När du snodde
mustaschen, som pöste till mössans skärm,
och som tapprast med armarna rodde
vid fronten bland knektarnas svärm,
då riste du djäflar ur mössa och ärm,
så många du mindes till namnen.
Men Herren, som såg i din själ, han såg
hur du skämdes öfver din lönliga håg
att springa all världen i famnen.
När Herren tittade ned i ditt sinn
som solen genom en frusen
och dammig ruta ser väckande in
på lökarna, satta i krusen,
och din hand, som höll sabeln på öfligt vis,
fick en lust att ändra sin kosa

och gripa din näfverdosa
och bjuda gemen som befäl på en pris;
då vardt du som mest förlägen,
då gick du och skämdes förnäm och bred
och skidan slog takt till stegen
— och då svor du din längsta ed
och sergeanter och löjtnanter mässade med.
Han såg, när med krigarestämma
du sjöng om mamseller och dukade bord,
hur du blygdes att hviska ett kvinnligt ord,
som på jorden ej hörde hemma.
Och bar du aldrig galon eller plit,
var du dock den samme. Det voro ni alla,
ni vandringsmän i sängarna kalla.
Vi människor dölja med samma nit
som tjufven sin säck i en grotta
så stora ting, som förborgade stå
i hemlig blomstring i hjärtats vrå,
att vi aldrig våga dem blotta,
när vi märka oss själfva så små.
Då spela vi hellre med masker på
tillräckligt lumpna och platta,
att ingen på gatan kan skratta
och peka med fingret och tänka i smyg:
Den mannen är icke tillräckligt blyg

att skyla det bästa, han äger. —
Guds frid kring de somnades läger!
Den tråd, som er hemliga längtan spann
af allt, hvad ni blygdes att yppa hvarann,
skall allt starkare tvinnas och tvinnas
från far till son, från ätt till ätt.
Det likt rankor skall klänga och spinnas
ur grifternas mull, där vi glömska bredt,
till tornet på helgedomen
och knytas vid klockans axel som tåg
— det förtegna, som stumt på er tunga låg.
Guds frid genom natten till domen! — —

Så talar adjunkten Per Linden
och lättar på ölet och åker i traf,
när flingorna snöga för vinden,
på drifvorna öfver vår graf.

FÖR MIG FINNS INGEN VÄG FRÅN HEMMETS DÖRR.

Hvar äro vännerna, som annars gärna
till sorglöst samkväm möttes i mitt hus?
Så tomt låg aldrig torget och så ljus
brann aldrig höstens stilla aftonstjärna.
En fattig spelman vandrar ensam hem
med harpan på sin rygg vid sliten rem.
Du siste vakne, blif min gäst och spela,
och vi som bröder aftonvarden dela.
Det vemod, hvilket bräddar trötta sinnen
med outsäglig lycka, fyllt min själ.
För mina tomma rum och mina minnen
berättar jag en saga vid ditt spel.

På tingets bänkar sutto Islands godar.
Från marknadstumlet mellan resta bodar
med vägg af timmer och med tak af väf
re'n bullret rullade mot bergets klef.
Där trängdes kittelbotare och smeder
rundt krämaren, som skelögd räckte fram
de breda bälten, flätade af läder,
den hatt från Gårdariket och den kam,
som kräfde mynt men gåfvo ägarn heder.
Förmörkad, dyster hängde fjällets brant
i regntungt töcken ofvan folkets vimmel,
Likt på en fäll en kastad silfverslant
låg ljus en glimt af sol från mulen himmel
på vallens grönska rundt en ensam man,
den böjde Gunnar ifrån Lidarände.
Så hedrad ingen stått som fordom han,
nu ängsligt undflydd af hvar vän och frände,
ty länge redan smugit kring hans stråt
den afund, hvilken är berömmets skugga,
och trött vid lömska bakhåll och försåt
hans yxa lärt att dråpets runor hugga.
Han mötte hot, där förr han stiftat lag,
en brottsling nu, en baneman i dag.

Med ens föll stillhet öfver samladt ting.
Blott hafvets fåglar skriade i ring
förskrämdt kring sina ägg i bergets skrefva.
Där lyfte örn, där klagade en lom;
men menigheten hörde tyst hans dom
att lämna landet eller fredlös lefva.
Från hvita hufvans guldband hängde tungt
det långa håret. Han stod krökt och grånad.
De drag, som fordom lett så rosigt ungt,
af vinter skrynklats på en enda månad.
Och gällt af tvenne tiggerskor förhånad,
som haltade förbi med tummen höjd
och blicken sammansnörpt af skadefröjd,
Han gick från tinget likt en gubbe böjd.

På tunet vid sin gård en sista gång
han strök med handen på de rika fång,
af fuktigt gräs, som buros hem från ängen.
I salens vrå han satte sig på sängen,
där äldste tjänaren låg orkeslös.
Han tog den gula hand, som skalf och frös,
men intet svar han fick från hufvudgärden
och intet råd och intet ord på färden
från hemmets kuster, från hans fosterös.

Den gamles ordstäf gingo eljest vida.
När bryntes liarna, när plöjdes jord,
när gömde hämnden yxan vid sin sida,
om ej den mångbetrodde först blef spord!
Men aldrig förr han som i dag hörts sucka,
i gåtfull tystnad vänd mot rummets vägg.
Midsommarståndet sken från takets lucka
på vadmalstäcket och den gamles skägg.
Så tyst låg gården, att en sorglös svala
flög hallen rundt och hörde ingen tala.
Blott hunden tjöt i oro vid sin länk.
Ej kittel sjöd, ej stenar hördes mala,
och skytteln sof på väfstolns tomma bänk.
På tröskeln dröjde trumpet barn och maka,
och modern, rödögd utaf gråt och vaka,
på pallen satt med händerna om knät.
Fanns intet siarord, som hoppfullt lydde,
och hvarför teg den mun, som annars tydde
hvart ovisst ödes skumma hemlighet?
All luften skulle sjungit liksom malmen
i kristna klockor sjunger för sin kläpp
vid första ordet från den gamles läpp,
men han låg stirrande och stum på halmen.

Den dömdes broder Kolskägg steg från härdens
förfallna hörn och stötte af det sot,
som svärtat getskinnspjäxan på hans fot:
— Behöfver du en spåmans prat, när fjärdens
hjälpsamma vindar gå till hafs från ön?
Är det till trälar som du vändt din bön?
Af skummet våt och mött af tusen frågor
i Miklagård, i väringarnas krets,
du byter snart din rock vid spiselns lågor
mot en med bjällror och med handsbred spets.
Där kasta barnen boll i gatans damm
med all den frukt, som tiggarpåsen rågar.
Där ryktas hästarna med silfverkam
och svinen beta under marmorbågar.
Af människor det mer än nog skall finnas,
hvart skeppet styrs af ödets tärningkast.
Det är ej dem, som du hvar natt skall minnas,
det är den mark, där du har vuxit fast,
det är den vik, där du som gosse badat,
och myrarna, på hvilkas falska dy
du het med spjut i solnedgången vadat,
och timmerväggens lukt och flöjelns gny
och spiselvrån, där den sjöngs alltid ny
den gamla sagan under julens nätter
om grafsatt guld och om försvunna ätter.

Det är den hund, som du gaf värn och vård
och räckte hälften af din svarta kaka.
Och ingen jordens kungadryck skall smaka
som brunnens vatten på din faders gård.
Till landsflykt födas våra främsta män.
Var stolt att hedern ej blef dig förmenad.
Den är ej värd ett handslag af en vän,
som icke tio längta att se stenad.
Allt svart förtal har samma gång min frände.
Först samlas kvinnorna och strö sin sådd.
Så komma gäckarna, som kvinnor spände
med rep för harfven. Sädet skjuter brodd,
och snabbare än några veckor fara
den onda grödan mognat till att slås.
Då samlas likt en lustig skördeskara
de hycklare och tjufvar, som sprängt lås
i öde mörker utan risk och fara.
Den smala hand, som stjäl, förstår ej den,
som slår till döds en man på öppna vägen.
Hvar dygd en tjuf beröfvar andra män,
den visar han för världen som sin egen.
Dröj icke husvill under egen ås!
Liksom ditt rykte skall ditt hem förgås.
Snart sopar vinterstormen snön från vägen
kring tomma spiltor och kring fallna bås

och dammet ligger som en duk på borden.
Du ägt en lycka af det höga slag,
som gudar skänka kvällen till den dag,
då deras vilja böjer oss till jorden. —

Väl Kolskäggs bittert mörka stämma trängde
till allas öra, men hvart öga hängde
vid bäddens spåman, som med rynkadt bryn
mot öppna dörren såg som mot en syn.
Han teg. Han reste sig i trånga sängen
så grå på kinderna som en förblödd.
Med darrhändt finger och af andra stödd
han pekade ur mörka vrån mot ängen
där herden förde hjorden vid sin staf.
Det var hans svar, det enda som han gaf.

Då höjde Gunnar ifrån Lidarände
sin hand från bäddens nötta kant och spände
beslutsamt bältet, ren i kappan höljd,
och lutad som han kom han gick ur salen.
Re'n steg han ned från hvälfda förstusvalen,
af trälarna, af mor och maka följd.

Re'n gick han bort, men som om foten tvekat
vardt gången dröjande; han såg och såg
kring blomsterliden, dit den gamle pekat.

Han såg ej offerhuset, hvilket låg
med öppen hall, där skyld mot sol och väder
af glesnadt tak likt i en stjärnströdd natt
en bild af Frö med träansikte satt
och ljung om håret och skarlakanskläder.
Han såg ej stigen där på vågstänkt näs
den hal och buktad som en orm i sanden
från gårdens tröskel ringlade mot stranden.
Hans öga stirrade på markens gräs.
Där skulle säkra dödar brådstört spika
hans bröst vid torfvan på hans faders jord.
Kom med! Sjöng hafvet. Skot och taljor skrika
och seglet hissas! Människorna svika,
men äfventyrets lycka bor ombord!
Han såg blott slätterna, de ändlöst ljusa.
Han hörde endast ax och buskar susa.

Hans kappa föll och alla veko undan.
Han dröjde än. Likt när i djup begrundan

han fordom stannade på manstarkt ting,
stod han, en fader i de sinas ring.
Han tog sin husfrus hand, och långsamt båda
till högbänk vände, bidande den stund,
då bakslugt vilda ögon skulle skåda
ur hopasvepta kappors mörka sprund
och lömska steg och tjut af stenad hund
rundt nattens öfvergifna fält bebåda
att gammal hämnd sin stråt till gården fann
och slog till döds en glömd och fredlös man.

Han talte sakta: — Fager blommar liden.
Hon aldrig tycktes mig mer fager förr.
Min gula åker väntar skördetiden.
För mig finns ingen väg från hemmets dörr.

SÅNGER I KYRKTORNET.

Han, ringaren, stod i tornets glugg
en jätteaxlad hälsans son.
Hans röda, raggiga röfvarlugg
strök blåsten i ögonvrån.
— Ding! Dång! —
Han trampade klockan och sjöng sin sång:

— Min stora dånande klocka, du
med läppar af malm och tunga af malm,
till gudstjänst ropar du folket nu,
men jag vill sjunga min egen psalm.

Åt rikemannen, åt penningekungen
hvar veckans tunga dag är träl,
blott hvilodagen är fri och stjäl
från honom en slant ur pungen.
Hans lif är en himmel, en afgrund vårt.
Vår rock är trasig. Vårt bröd är hårdt.
Där hemma sucka de våra.
Vi tjäna svultna en öfvermätt.
Vi ro hans krämarepråm i svett
och gråta öfver dess åra.
— Ding! Dång! —
Hur hämndens fröjder locka!
När skall jag ringa in en gång
Guds domedag med min klocka?

Ur hungriga kroppar skuret pund
gör penningekungen fet och rund.
Men akta dig, penningekung!
Förtrycket är gammalt men friheten ung.
Hon kommer som tjufven om natten.
Hon slår ej på porten. Hon bryter sig in.
Hon trampar din matta och kallar dig sin
och trycker på hufvudet hatten.

Där ligger ett krut, som är godt,
i källrarna under ditt slott
— en gnista är nog, den tänder.
— Ding! Dång! —
Vi samla hvassa stenar ett fång.
Vi komma med bränder
ur kyffen och gränder.
Vi skända din hustru. Vi sticka ditt svin.
Vi tömma på gatan ditt dyraste vin.
Vi spänna för lasset din skimmel.
Och då, när ditt slott till aska bränns,
då flyttar med ens
vår afgrund in i din himmel.

Vi släpa till torget ur kojorna ut
vår halm, våra trasor klut för klut.
På dem skall du sitta, penningekung,
samt hålla som äpple din plundrade pung.
Och rundt omkring skola trummare stå
och dundra och slå
på kastrullerna från ditt kök
och pipare tuta i takt med dem
i kristallkarafiner ditt rekviem.

Och öfver dig hänger ditt brinnande hem,
ett trontak af gnistor och rök.
Mot skyn din grafsång tonar,
och trasmän kasta glödande kol
i halmen, på hvilken du tronar.
De dansa i ring kring ditt bål.
Då sjunger jag basen i männens sång.
Då ringer jag in din sista stund,
så hårdt att det hörs kring all jordens rund.
— Ding! Dång! —

* * *

På tornets bjälkar vid hans sida satt
hans hustru tyst. På långa, branta stegar,
hon följde honom ned och följde honom
i tankar tyst på kyrkogårdens vägar.
I deras kojas trånga trädgårdstäppa,
som låg på berget med förtorkad jord,
gick hon allena in. I örat ringde
den dofva klockan än och mannens ord.
Han smög sig, barsk och vildsint, hän till grannen
att spela kort och dricka enligt sed.
Hon satte sig bland markens stenar under
en lönn och ett förvildadt körsbärsträd.

Men rädd om sina helgdagskängor snörde
hon långsamt af dem. Lekfull som hon var
hon flätade på skämt en lönnlöfsslinga
samt fäste några körsbär här och hvar.
Då spratt hon upp med ens vid mannens röst
och sorl af andra män, och vigt och fort
hon svingade sig öfver trädgårdsgrinden
och sprang mot kyrktornsväggens sidoport.
Där steg hon in, förskräckt att öfverraskas
med bara fötter i en sabbatsstund.
Där stod hon ung och solbränd med sin slinga
i mörka tornet under klockans rund.

Hon lyddes länge, men då ingen kom,
knöt hon om halsen slingan raskt och gick
på branta stegar högre, upp och högre,
och tornets golf försvann för hennes blick.

I tornets stockverk hven ett korsdrag doft.
Med foten krökt och öfvad hand hon stod
på stegens pinnar som på spända strängar
och höll sig stadigt fast med hurtigt mod.

Från smala gluggar såg hon stadens torg,
men mörkt låg under henne tornets inre.
Vid hvarje steg allt större klockan blef,
men människorna blefvo ständigt mindre.
Till klockan hann hon andfådd, röd och varm.
Den höll hon af som en förtrogen vän.
Och när hon slog med knogen mot metallen,
då flög ett klämtslags susning genom den.

Men ännu högre ledde smala stegar.
Med lyfta händer sist hon dristigt sprang
på fotsbred bjälke, under hvilken klockan
vid blanknött axel stum i djupet hang.
Med ena armen krökt om bjälken knöt
hon med den andra lönnlöfsslingan fast
kring klockans hjälm. Den ergigt gröngrå jätten
vardt högtidssmyckad som en brud i hast.

När ringaren, då prästen slutat, kom,
såg han förvånad, medan tyst han stödde
sin arm på bjälken, klockans gröna lufva,
i hvilken purpurröda körsbär glödde.

Hans hustru hade trampat klockan förr.
Hon stod ej skygg och bidde mannens knot;
hon satte raskt på klockans slitna trampsteg
sin nakna, bruna, senigt starka fot.
Åt sidan svängde klockan tungt. Nu hördes
bedöfvande de första slagen runga.
Förskräckta kajor lyfte med ett skri,
och bjälkar, tak och torn begynte gunga.

* * *

— Ding! Dång! —
Hon trampade klockan och sjöng sin sång:
— Här ofvan från hisnande torn
sänd, klocka, din ton öfver staden.
I fjärran står fältet med vaggande korn
och skogen med sol öfver bladen.
Jag ser ej blott öfver land och fjärd,
dit, klocka, din stämma når,
men hän öfver dagar och veckor och år
mot förbrödringens framtidsvärld.
Jag ser ej vilda beväpnade män,
ej tända kvarter som flamma
— en sådan värld, den vore ju än
den forna, den onda, den samma.

Nej, staden är festklädd. Klockorna ringa.
Med kransar af grönt hvar port står krönt.
Från hus till hus går slinga vid slinga
och gatan liknar ett hvalf af grönt.
En skog af flaggor böljar på husen,
och vimplar vaja väl tusen och tusen.
Den största vimpeln ringlar och glöder
kring kyrkans gyllene tupp.
På gatan tågar grupp vid grupp
af rika och arma som bröder.
De mötas till handslag och ej till strid.
De samlas som folket vid högsommartid,
när mogna skörden kallar till slåtter.
Då stiger min dotters dotter
till klockan på bjälkarnas svindlande spång,
så stark, så brun, så ung som jag
och ringer in förbrödringens dag.
— Ding! Dång! —

Då nalkas, dragen i skridt
af hvita hingstar med plymer i hvitt,
en vagn med försilfrad tistelstång.
— Ding! Dång! —

Rundt vagnen gå barn i helhvit dräkt.
Så djupt har blomsterregnet täckt
den långa gatans stenar och plattor,
att hjulen rulla tyst likt på mattor.
Men högt, för allas blickar ett mål,
står öfverst på vagnen en skål
— ett fat med blåklintskransar som spant.
Där glänser i skrift långs fatets kant:
Ej mödan åt svultna, ej lyckan åt rika;
vi dela mödan och lyckan lika.

Hvar vagnen nalkas bereder man rum
och sorlet tystnar och mängden står stum,
blott klockorna dåna i himmelens blå
som röster af höjden, som andesånger.
Då blottas hufvud, unga som grå.
Då blekna fruar och fröknar som stå
på höga palatsens balkonger.
De slita skonlöst i stycken
hvart halsband bror eller make gaf.
De stryka skiftande ringarna af
och lösa armarnas smycken.
De klättra upp, gestalt vid gestalt
på balkongernas räcken och kasta allt

i rymliga skålen, som blandar
det onda guldet med blommornas blad.
Likt droppar som solskenet randar
det faller från prydda balkongernas rad
— Ding! Dång! —
Då brister den hårdaste man i gråt
och lofvar att följa de andra åt
i lycka och undergång
som son, som broder, som like.
Det kvinnligt veka i människosinn
skall frälsa världen och ringa in
förbrödringens framtidsrike.

DJÄFVULENS FRESTELSE.

När Djäfvulen fann, att hans högra lock
en dag begynte att hvitna,
då lät han med silfver besy sin rock
och stoppade den med dun så tjock,
att hvar han kom mellan slitna
och blekta mantlar i krämarnas flock,
där ljöd: — Hvad månde han heta?
Det är säkert Agranus från Kreta,
den rikaste köpman som lärt en kock
hur mycket en rik kan äta! —
Men Djäfvulen lät dem gissa och tro
och sutto där kvinnor i landtmannens bo
vid kvällens fladdrande lampor
med foten på väfstolens trampor,
då steg han till dörren och gjorde sitt val.

Ur påsen, som rocken höljde,
han bjöd dem sin största safir och opal
och vinkade dem — och de följde.

En kvinna på nittionde året
förtretad en morgon drog och drog
på tröskeln sin man i håret
och slog hans rygg med sin sko och slog
och ropade: — Får du då aldrig nog!
Gud gifve för allt hvad jag jäktat,
att du låge död i en vattenpuss! —
Det var Jairi dotter, som äktat
den gamle uppstånde Lazarus.
Men Djäfvulen steg genom grinden
och satte mellan dem båda en ask
med smink och peruker och hvar sin mask
och ropade: — Knyten om kinden
föryngrande vaxet och sjungen en sång!
Mig lyster att pröfva en sista gång
om jorden, där fordom jag prydde
min dansande skara med kransar af blom,
kan räddas undan sin ålderdom
åt glädjen och mig och åt Cæsars Rom. —

Och de följde honom och lydde.
Allt högre steg bullret kring kullar och fält
af röster och stampande sulor
och han satt under vagnens skakande tält
med ett spann af mjölkhvita mulor.

Mot tredje dagens afton just då allt det medförda vinet var tömdt och hans följeslagare började tröttna och knota, mötte skaran på en ödslig bergssträckning den vandrande Messias. Han hejdade vagnen och pekande ned mot sandhafvets vidder under dem i solnedgången sade han:

— Du frestade mig en gång på öknens berg. Du bjöd mig kvinnorna, lustgårdarna och Cæsars purpur. Är du en man, så vill jag fresta dig med djupare ting. Du kommer omhvärfd af alla lifvets fröjder. Jag vill gifva dig öknen om du faller ned och tillbeder mig. Jag vill återskänka dig den stund, då du stod ensam med mig i ödemarken. —

Från vagnen steg Djäfvulen ned och log,
men alla de andras leende dog.

Af pärlor en månehalfva
på toppen af lufvan gungande sken
och lockarna blänkte af salva
vid hvardera örat på kammar af ben.
Med långa tänder och skägglös haka,
med näsan krökt öfver färgad läpp
och ögonen trötta af nöjen och vaka
han stödde sin tunna hand på sin käpp.
Så ljudlöst skredo hans sockor
af persiskt gråverk, att blott vid hans gång
där ljöd en sakta och pinglande sång
från bältets kulor och klockor.

Han svarade: — Knappast jag selat mitt spann,
när alla redan mig lämna,
ty människosläktets ande är han,
hvars namn jag ej gitter att nämna.
Förborgadt, fördoldt och blygt som en mö
hans rike växer upp likt en ö,
där tusende skepp från stormig sjö
i löndom kasta sitt ankar.
Hvad äro profeter? En oblyg röst
som blottar de lyssnandes tankar!
Profeterna slå sig för panna och bröst.

Profeterna aldrig mig fällde.
Mitt löje klyfver isär deras bud.
Han är det förtegnas och blygas gud,
den gud som krossar mitt välde.
Snart har jag ej mer än andarnas bur,
än yttervärlden och plantor och djur.
Du straffar mig bittert, Mästare.
Du är större än jag som frestare.
Du visar ej ängar med fågelsång,
ej maktens pannring med uddar,
ej guldets trollgård med vattusprång
och kvinnor på bäddade kuddar.
Du rifver ej tabernaklets våd
med ringar och tofs från sin spända tråd
och gör mig en pall af arken.
Du visar mig ödemarken,
de tysta grubblarnas stora värld.
Där skratta ej kvinnor, där sprakar ej härd;
men enslingen ser från sitt läger
mot morgonstjärnan och säger:
— Du barnaöga, som skingrar min blund
till dig vill jag ropa i gryningens stund
allt det, som jag ej tordes hviska
min egen son, när han satt på min arm
att ej en dag i förbittrad harm,

när vreden färgat hans friska
och unga kind inför Adams ätt,
han skulle förbanna sitt eget vett. —
Och enslingen bäddar sitt läger
i kvällens timma vid grottans kant
och till aftonstjärnan han säger:
— När tistlarna susa på klyftans brant
för vindarnas sista kåre,
förtror jag åt dig hvad jag aldrig sagt
den jordiska brud, som vid hjärtat jag lagt,
att hon ej skulle svara: Du dåre. —
Så talar han till de stjärnor två,
som blifvit hans son och hans maka.
Den man, som haft öknen till hufvudgärd
och suttit i grubblarnas tigande värld,
han längtar och längtar tillbaka.
Den lustgård med sprutande vin i sin brunn,
som jag bjöd dig till rike, blott lockar den mun,
som aldrig vinet fått smaka.
Skall jag tysta mitt folk? Skall jag dämma min älf?
Skall Djäfvulen falla af från sig själf?
Skall min ungdoms lära jag stena
för ett minne, som öfverröstar mitt blod,
för min lefnads största stund, då jag stod
med dig i öknen allena?

Vi möttes som män och ej blir jag din träl,
men intet lockar en manlig själ
så djupt som att dröjande väga
de lifvets frukter som handen stjäl
och krama dem sönder och säga:
Det är bubblor blott, som lånt solens färg,
mot den enda timman på grubblarnas berg.
Jag säger dig, vandrande mästare,
du är större än jag som frestare! —

Från pannan blåsten hans lockar strök.
Han vände sig bort och i lågor
som en brinnande stad med skyar af rök
stod solen på öknens vågor.
Han sprang på vagnen. Han reste sig rak.
Han i dunklet stod blek under stolparnas tak
och hörde skatorna hviska.
Han såg dem skingras bland buskar och trän,
men själf grep han tömmar och piska
och körde sitt spann i dammande sken.

DEN NIOÅRIGA FREDEN.

Gamle Damon trumpen bodde
i sin koja bakom kullen.
Tummen vätte han och snodde
vid sin spinnrock flitigt ullen.
Öfver tröskeln sofvo barnen.
Hustrun satt i sömn mot kvarnen
med sin nakna arm på stenen.
Fikon och granater gåfvo
fyllda fat och ull bar tenen
och med öppna munnar sofva
tyst dryaderna på grenen.
Deras fingrar, hår och fötter
sköto kvistar öfver barken
och de ledsnat att till marken
skaka torra barr och nötter.

Fåglarna i sina reden
lyfte knappt den röda kammen.
Skogens bin bland jätteträden
spunno honungen i stammen
och på berget lekte lammen
i den sommarstilla freden.

Trött, med båda armar lyfta
hustrun gäspade i leda:
— Damon, hör! I bergets klyfta
dina tjurar böla vreda! —

Men den gamle slog åt myggen
och tog mera ull ur sållet.
Grått föll håret öfver ryggen,
med ett band från pannan hållet.
— Alla ulfvar ligga fällda.
Ingen ovän har att gällda
ondt med ondt och knifven söla.
Blott af leda djuren böla.
Råder ej den långa freden?
När kring elden under träden

friskt bekransade de unga
lyrans sköna strängar fatta,
ha de intet att besjunga,
ty de mötas blott att skratta.
Nöjsamt härmar deras tunga
åsnans skrik och folk, som träta,
grisens grymtning framför tråget.
Blott hur allt ser ut de veta:
så ser brunnen ut med tåget,
så se gubbar ut, när fromma
de sin ull på landet spinna;
kvinnan hon är lik en blomma,
blomman hon är lik en kvinna.
Nej, förbannad vare freden,
som blott fyller krämarns taska
och strör kring hans krus och kläden
men på hjärtat häller aska!
Glädjen har jag glömt och vreden.
Torrt är ögat, torrt är sinnet.
Jag har sofvit bort ur minnet
hur det käns att vara fader
och de tusen kärleksnamnen,
som jag gaf dig förr om kvällen,
innan bakom spiselhällen
krigaryxan hade rostat.

Hvilket värde har den famnen,
som mig ingen fara kostat?
Släpad från en öfvervunnen
smeker kvinnan först som kvinna.
Andra män jag längtar finna
lystet gömda bakom brunnen.
Jag vill se min koja brinna! —

Talte så och sänkte rösten
men vardt lika hvit om kinden
som Hymettos' topp om hösten
vid den första nordanvinden
och den färdigspunna rullen
föll på sållets kant bland ullen.

Lyssna! Det var inga tjurar.
Det var pipor, horn och lurar,
ropande till vapen trakten.
Svärd på sköldar slogo takten.
Bullersamma vagnar svängde
doft sitt tunga hjul kring löten,
fyllda högt med skot och spröten

hvilkas djuransikten hängde
klufven gadd ur koppargapen.
Skogar reste sig af vapen,
hvart han såg kring fält och dungar,
växte, brusade och skredo
och på hvita fålar redo
framför tåget Hellas' kungar.

Ängsligt, häpet, med den vida
manteln fallen öfver bältet
och ett lejons blick mot fältet,
drog han hustrun till sin sida.
Hennes panna strök han sakta,
framåtböjd som att betrakta
hennes drag, som klädet gömde,
och han hviskade: — Min dufva!
Och han återfann de ljufva
kärleksnamnen, som han glömde.
Han fick hjärtats syn tillbaka.
Han som make såg sin maka
och de små, som klättrat rädda
på hans knä, han såg som fader.
Fältet bakom spjutens rader,
hjordarna på murgrönsklädda

klippans stup i sommarljuset,
hafvets bukt och herdehuset
under smultronträd och ranka
af hans ungdoms sol förgylldes.
Raskt den hand, som knappast orkat
spinna ull, begynte blanka
svärd och hjälm och ögat fylldes
af de tårar, som förtorkat.

Ting, som varit honom nära,
faderns graf, som skulle jämnas,
golfvets fäll och hustruns skära
honom aldrig tyckts så kära
som den stund de skulle lämnas.
Men han trädde utan ånger,
rak och rustad ur sin koja.
Sorlet växte. Det blef sånger:
— Upp hellener! Upp mot Troja!

ÖNSKEDAGEN.

Där sutto två gummor och kardade ull.
— Jag vånne, sade den ena,
att kardan jag hade med silke full
och spinnrocks-tenen af puraste gull
och hvita strumpor till knäna! —

— Hoho! — Den andra sköt bort sin pall.
— När vattnet blir is, fast det töar,
när åskan går och det snöar,
och hundarna gala och tuppen ger skall
och getterna drifva bonden i vall,
då kardar du silke ur ullen.

Väl skänker Gud Fader en önskedag
åt hvar och en, då i mullen
han pärlor kan hitta af ädlaste slag;
han blott behöfver att önska
och veden i spiseln skall grönska.
Men själf vet ingen sin önskedag.
Den dagen du tanklös kan dröja
på bänken och lappa din tröja.
Ja, vore min önskedag, jag gick
och knäföll vid spiselhällen
och bad, att allt, som jag har och fick
vardt tusendubbladt till kvällen. —

Hon tystnade rådvill. En gyllne kaross
ren höll framför gummornas stuga.
Lakejer i strumpor svängde sitt bloss
och började buga och buga.
Och gömdt i ett skrin med silfverbeslag
de räckte en spira och sade:
— I dag är det bådas er önskedag.
Gud gifve att vår vi hade!
Vår drottning är graflagd och död vår kung.
Den späda prinsessan är liten och ung

och tills hon sin myrten får vira
hon lägger hos eder sin spira. —

De häpna gummorna nego.
De lyfte kattan från kojans ås,
det enda de hade i ägo,
och myste och logo och stego
i gyllne karossen, hvars dörr föll i lås.
Lakejerna strödde ur pungar
medaljer åt sorlande menighet
och kattan födde ungar på knät
och strax födde ungarna ungar.
Ty så hade bådas önskan befallt,
att allt hvad de hade och fingo
det skulle fördubblas väl tusenfaldt.
De pipande kissarna gingo
på sätena fram och på sätena bak.
De kröpo i ring på vagnens tak
och på kuskens peruk och hans kappa.
Lakejerna blefvo allt fler och fler.
de voro väl redan tusen och mer,
när i borgen till tronens trappa
de två majestäten från kojan på mon
nu fördes vid ystra skalmejornas ton.

De stodo förlägna i ståten
och munnen drog sig belåten
till örats snibb som ett glödande streck
och armen sken röd under mantelns veck
och händerna tittade svarta som beck
ur handskar, som voro för långa.
Lakejerna trängdes i rummen på tå,
väl redan dubbelt så många.
Och spräckliga kattor och gula och grå
och svarta och hvita och stora och små
de tumlade kring mellan skorna
och fräste och höggo med klorna.
I dörrar, i gångar, i skrubbar,
i kök mellan grytor och kubbar,
i hela prinsessans packade borg,
på gator och trappor och vallar och torg,
lakejerna trängdes och trängdes
i rader, som ständigt förlängdes.
Och högt på hvar fjädrad trekantig hatt
stod hopakrupen en jamande katt.
I klostergårdarnas dungar,
i bispens mössa af pärlor och gull,
i hvarje låda och hvarje schatull
låg en katta med elfva ungar.
Den lärde öfver hvart bläckhorn fann

en katt som slickade tass och spann,
och tog han en codex och läste,
stod katten på boken och fräste.
Och hvar han sökte en hvilans minut,
där låg på stolen en katt förut.
Ur hvarje säck, som blef stulen,
ur hvarje korg, som på svalen hang,
ur hvarje paket om julen
en kutig katt öfver armen sprang.
På kyrkornas torn och på husen
och på borgen klättrade tusen.
De sjöngo från skorstenskransen i svärm
och reste ryggen och fnyste,
Som knappnålssting i en lampas skärm
i skymningen ögonen lyste.
Hvart väktaren såg under himmelens tält
från murens öfversta plattor,
där myllrade ändlöst ett sparrisfält
af svansar på vandrande kattor.

Men sjuk och liten prinsessan satt
i den höga gyllene stolen.
De tunna fingrarna lekte matt
med hermelinen på kjolen.

Hon hviskade tyst och lät blickarna gå,
så sorgset stora, så trofast blå,
mot de bortersta kullarnas grönska:
— Hur dumt som människor önska!
Jag önskar en stockros vid fönsterträt,
en enda liten misse i knät
och en liten vrå af världen
och en hjärtans kär, som höll härfvans garn
och kallade mig sitt rosenbarn,
när jag satt med mitt nystan vid härden.
Jag räknar och räknar timmarnas slag,
men aldrig kommer min önskedag! —

DROTTNING KRISTINAS JULNATT.

Till julnatt klockorna tona.
Mot Roms kupoler ett åskregn slår
och framför brasan en drottning står
i landsflykt och utan krona.
På käppens krycka af elfenben
förtorkade handen darrar,
men skuggan växer i eldens sken
från golfvets isande marmorsten
till takets snidade sparrar.

Hon stöter käppen i stenarna vred
och vänder, trogen sin gamla sed,
sin rygg mot brasans flammande ved,
hvars kokande saf rinner öfver.

Hon lyfter sin kjortel till höften från skon:
— Diavolo! Värme behöfver
den del som satt på de svenskars tron.
O! Quantum mutatum ab illo!
Jag mången natt gaf till spillo,
men trögare uret ej timmarna mätt.
Du vackra Julia, nämn ett sätt
att döda den långa tiden.
Tänd alla ljusen, som nyss du släckt!
Jag längtar pröfva min nya dräkt
af silfvertyg och af siden. —

Då fäster tärnan förskrämd och skygg
med nålar ur kjortelsäcken
de breda kungliga vecken
kring plattade bröst och kroknad rygg.
Med rosiga fingrar hon sätter
fontangen af flor och paljetter
på hjässan öfver ett glesnadt hår
och ögon, gråtögdt röda af år.
Men drottning Kristina tiger.
Allt närmare spegeln hon stiger
med blicken som en sibyllas stel
och kinder, som gulnande tvina.

Och rundt kring torgen vid orgelspel
de öppna kyrkorna skina.

Hon ser sina skuldror bära
brokaden skinande hvit och ny.
Och skuggorna samlas och skuggorna fly.
Hon böjer pannan så nära,
att glaset grumlas af immans sky.

— Säg, barn, om ryktet berättar sant,
att andras tankar du läser grant?
Min fingerring jag dig skänker,
om innan du vänder till bäddens blund
du tyder klart hvad i denna stund
din drottning i själen tänker. —

En kort minut, ett andedrag,
ej längre än ekot varar
från pendelurets döende slag,
betraktar tärnan den gamlas drag
och niger till golfvet och svarar:

— Vid Gud, Majestät, du tänker som jag.
Härnäst när vid midnattsväkten
du höljts i den hvita dräkten,
då står jag framför din bår med min sax
och putsar de höga ljusen af vax. —

Den gamla nickar och räcker sin ring:
— Haf tack, mitt barn! Du förgäter en ting.
När bland ljusen du står vid mitt läger,
med händerna knäppta du säger:
Nu mumla Petersklockorna tungt.
Nu är du ett stoft, Kristina.
Nu hvilar du godt, nu sofver du lugnt,
fast långt från de forna dina. —

Men tärnan blir hvit som drottningens dräkt:
— Om ensam och rädd jag höjer
det lakan, med hvilket båren står täckt,
jag hviskar, när knä jag böjer:
I människans öden en gåta bor gömd,
som aldrig tyddes, hur lärd och berömd
hon läste sin filosofia.

Hon vandrar ända till Asiam,
hon gästar slotten på bergens kam,
som fågeln så yr i det fria,
hon hatar och glömmer sin egen stam;
men i främmande slottens alkover
hon drömmer om hemmets buskar och träd
och på främmande jorden hon sofver
i ångest sin eviga sömn utan fred. —

MYRSTACKEN.

Nej, aldrig glänste vallarna så gröna!
Re'n hade längesedan Tusensköna
och ljusögdt Jungfrulin och Ögontröst
förskrämda väckts af jägarhornets röst,
fast bina än i kupan sutto gömda.
En butter Spåmanstistel, hvilkens tömda
och spruckna tiggarsäck blåsts full af sand,
med gnällig stämma läste i det fromma
men landtligt dumma Bullerblomstrets hand
och spådde allt det onda, som hans tomma
förstånd hört hviskas af en Skogsfrublomma.
Och parkens Solros, blomstrens öfverpräst,
den stolte eldtillbedjarn, deras gäst,
som drömt i natten om en urskogsfest

med papegojors skrik och hvalf af cedrar,
re'n hade lyft sin blick från jordens mull
och vändt mot dagens stjärna andaktsfull
sitt negerhufvud med dess krans af fjädrar.

I ödemarken, där på ljungen syddes
det nät som trollen listigt drogo hop
och barnen vilsna efter skällan lyddes
och rädda smögo med sitt blåbärsstop,
där steg af barr, som fyndigt sammanplockats,
en myrstack, hvilken hette Himmelsborg.
På taket arbetshjonen hade skockats
likt täta hopar på ett marknadstorg.
Det var ett band af bistra amazoner
med slef och raka, hacka eller spjut.
Rundt bruna höfter hängde i festoner
det grofva tyg, som sparsamt mättes ut.
Ett törne satt som knif i hvarje bälte,
på hjässan nickade en svart karpus
och varma alla stenarna de välte
från elfva portar till sitt fästningshus.
Det var den högtidsdag, som myror fira,
när deras drottningar med dok och krans
på vingar höja sig i kärleksdans.

Berömdast af dem alla var Sahira
för pannans bruna färg och ögats glans.
De dästa friarna, som dåsigt legat
vid sina rika middagsbord och tegat
och tömt till sista droppen allt, som fanns,
ur borgens gångar sprungo till kupolen
och följde hennes hvirfveldans mot solen.

* *
*

På nytt sköt natten regeln
för ljusets port till fred
och under vattenspegeln
steg sluten näckros ned.
Då kom, från höjden fallen,
Sahira böjd af sorg
och steg mot kröningshallen
i festklädt Himmelsborg.

Hon hade ofvan gungats.
Hon hafvets strimma sett,
där hvita svallar slungats.
Hon skogens topp beträdt,

där inga väggar stödde
ett tak med sotig balk
men honungsvinet glödde
i lyftad blommas kalk.

Väl tusen händer sträcktes
och puka klang och horn.
Som drottningsäpple räcktes
ett litet pollenkorn.
Det var ett mästerstycke
med rutor och med band
likt ett byzantiskt smycke
af någon guldsmeds hand.

Hon hörde pipor fira
hvar gåfva med en drill.
Hon fick till kunglig spira
en gyllene pistill.
Men allas händer knötos
om vingarna till sist,
som blodbestänkta brötos
från skuldran utan frist.

Nu knäföll het Ukhenna,
ett solbrändt arbetshjon.
Hon ensamt ville spänna
den präktigt sydda skon:
— Min drottning, låt mig blifva
hos dig, när du får små.
Min tunga kan fördrifva
en längre tid än så.

I tröga skymningsstunder
skall lägret ej bli hårdt.
Jag täljer stridens dunder,
när Himmelsborg blef vårt.
I stackens hundra gångar
vi sprängde hvarje dörr
och gjorde dem till fångar,
som varit herrar förr.

Mer söt än någon honing
bjuds mjölk åt hvarje mor.
I bommad källarvåning
stå trädens löss som kor.

Högt upp mot takets tinnar
betäckta salar gå
med pelarna af pinnar
och bjälkarna af strå. —

Ukhenna, som till männer
visst aldrig sänkt sin blick,
af tvenne grå antenner
ett slag på hjässan fick.
Det var en efterblifven
och yrväckt friarsven,
som harmsen och fördrifven
slog hennes trut igen.

* * *

Torndyfvelsfar kom trumpen fram:
— Här rullar jag i vägens dam
det klot jag knappt kan flytta.
Din tomma solskensdans är lykt.
I arbetshjonens bytta
får mjölken åter skumma tryggt.
Nu, drottning, lär dig nytta!

Lägg larfver tyst i korg vid korg.
Ditt värf är deras födsel,
och anden, hvilken styr din borg
är jag, som rullar gödsel. —

* * *

Nu kom en amrikansk Termit:
— Jag reser och predikar.
Ack, kära, fåfängt grubblerit
på evigheten kikar.
Ej solens ljus dig svara vill,
ej dunderskyn, som haglar,
men jag kan svaret utantill
på mina svarta naglar.

Hvi rökverk och det skönas ståt
på evigheten spilla!
Min gudom dyrkas bäst, förlåt,
i rum som lukta illa.
Om blott I hören stilla på
I kunnen somna trygga.
Först ta vi sången åttitvå:
»Chicagos stack vi bygga!» —

* * *

Nu kom där Bobban, tung och fet:
— Håll stilla med er träta!
Jag är den lärde, hvilken vet,
att ingenting vi veta.
Att lefva? Pjoller, tidsfördrif
för barn, som slåss och jaga!
Ett upplyst lif är intet lif,
det är att iakttaga.

Den vise sökte fordom fred
och drömde i sin tunna.
Den stollen ville skräppa med
att allt försaka kunna.
För sådant skryt vi rygga strax,
vi tankens veteraner.
Nej, gif mig hundra tunnor vax
och gif mig tolf kraschaner! —

* * *

Nu smög ur öppnad bur
ett tigerfärgadt djur,
en Geting som på lur
kröp fram till mantelfliken:

— Mitt värf det är kritiken.
Befall, jag stinger tvärt!
Mitt hufvud är på spiken
som på en tråd en ärt.
Det fick ej röst att sjunga,
men gadden är en tunga,
som talar i min stjärt.
Jag hämtat ur min källa
den store Cerberos:
långt enklare att skälla
än med bevis att slåss.
Jag blir sektér på fyra
bland dina aderton;
ett gubbhus kan jag styra
men ej ett Parthenon.
Hög bland ditt rikes store
en bänk jag hedra vill.
Om ej min dumhet vore,
blef ej det kvicka till. —

* * *

Öfverst i högbänk stödde
borgens drottning sin spira
mulen mot bordets kant.

Såren på skuldrorna blödde.
Silfversållade skira
kostbart stickade kappan
föll i veck öfver trappan,
hvilken stupade brant.
Böjd hon satt som i dvala.
Tystnen! Läpparna tala.

— Risten ert klockspel, som klingar!
Hämten på kuddar de vingar,
hvilka vår menighet
från mina skuldror slet.
Se, hur de vissnade ligga.
De ha förtorkat och dödt.
Skall jag om miskund tigga!
Har ej mitt sår förblödt!
Mina händer ni skaka,
lofva med snack förljufva
salens kvalmiga pina.
Trätans läskande drufva
bättre dock torde smaka
edra läppar än mina.
Eder skall dygnet bli kort.
Vädret blir vackert och torrt.

Larverna skola på taket.
Störtskurn kommer med braket.
Larverna gråta och vakna.
Skyl dem och skyl edra bingar
fyllda med socker och vax.
Tänk, om af regnet det dracks!
Hjonet, som aldrig känt vingar,
kan ej vingarna sakna.
Bruten faller min spira.
Glömmen den vackra Sahira. —

Systrarna trängdes förskräckta.
Klockspelet saktare ljöd.
Fallen med armarna sträckta,
låg hon på trapporna död.

GULLEBARNS VAGGSÅNGER.

I.

Spörj östan, spörj västan om tankarnas gång.
Gullebarn, Gullebarn lilla!
Skum är din faders säng och trång.
Ofvan susar där natten lång
gräset på torfvorna stilla.
Allt hos mig som kärt honom vardt,
flätan som faller tung och svart
öfver min tröjas knäppen;
allt hos honom, min unge falk,
pannans höjd och draget af skalk
öfver den krökta läppen —
allt som sökte hvartannat fick
bultande hjärta och röst och blick,
sjönk i ditt lif förenadt.

O min son, min älskade son!
Husvill kärlek som mötte hån,
fåfängt världen har stenat.
Husvill kärlek, som själf jag begrät,
sprang i blomma och skrider
fram genom alla tider:
han blef du, han blef evighet.

II.

Mumla tumla humla.
I sitt tält, som sömmadt blef
af en regnvåt spindelväf,
står i sina tärnors ring
jungfru Nyckelpiga.
När hon säger någonting,
mysa de och tiga,
skrapa fot och niga.
Rundt omkring vid hvarje strå
hänga klockor himmelsblå
och väl hundra myror små
bakom stjälkarna stå vakt.
Hör hvad Nyckelpiga sagt!

— Mumla tumla humla.
Väktar Lysmask hämta skall
största humla, som går vall.
Sadeln lyft ur stallets tak.

Spänn med vana händer
fjäderbuske och schabrak
öfver ryggens ränder.
Rid kring mina länder.
Tag som hjälm en silfvergrå
puppas skal med silke på.
Om du hör en vagga gå,
stig på fönsterblecket böjd,
lys dit in med lyktan höjd.

Mumla tumla humla.
Hvar står hennes första bädd?
När ser hon sin vagga redd,
hon, den lilla, hvilkens famn
Gullebarn blott vinner,
hon som får hans lif, hans namn?
Om du henne finner,
vänd så snabbt du hinner.
Svinga luren till din mund.
När den hörs i morgonstund,
då, min vakt, gnid bort din blund,
linda armen fast omkring
hvarje klockas stjälk och ring.

III.

Sikta sikta gullkorn.
Månget korn är ej af gull.
Det tar siktens galler.
Men det andra faller.
Snart är halfva skäppan full.
Hvem skall få min skäppa?
Gullkorn malas ej i kvarn,
men jag har en täppa:
täppan heter Gullebarn.

Sikta sikta gullkorn.
När min sådd får spira,
skola mildt och månbeglänst
drömmens döttrar fira
kring hvart ax sin altartjänst.
Snart i löfvet stinger
dock en knekt med piken fälld.
På hans höjda finger
fladdrar gult en stjärnas eld.

Sikta sikta gullkorn.
Lurfvig skakar lejonhud
öfver hästens manke,
stjärnan är en tanke.
Knekten är ett sändebud.
Men ur barmen rycka
drömmens döttrar strax det spjut,
som hans händer trycka
genom deras slöjas knut.

Sikta sikta gullkorn.
Deras kläder blöda.
Tankespjutens mjuka trä
böja de till röda
lyror på sitt späda knä.
Stjärnans långa strimma
spinna de till lyrans garn
och hvar lifvets timma
spela de för Gullebarn.

IV.

Såg östan, såg västan det sjumila slott
som ingen bebor och bevakar?
Där brummar regnet fradgande grått
ur rännornas rostiga drakar.
Nu, flöjel, vänd dig med vinden och hör
hvad rännorna sjunga, när dagen dör.
— Huhu! svarar flöjeln och jakar.

En dotter af jorden kom lustigt hit opp.
Med tegel lastad var båten.
Hon murade huset från grund till topp
och löjena stredo med gråten.
Vid taffeln satt dockan med purpur i hyn.
Hvart endaste ägg var ett sockergryn.
— Godt bord! sade dockan belåten.

Men dockan fick sitta och spisa sig mätt.
Och myrten bars till gemaket.

Vår drottning steg till öppnad spinett
med ögat undrande vaket.
På locket lekte i blommande vår
herdinnor och herdar bland betande får.
— Förstår! sade storken på taket.

Sen dess stå de tomma trappor och rum.
Om tvekande låset hon fattar
hon letar en stund bland minnena stum
bland kappor och fjädrade hattar.
Så bär hon det vackraste bort i ett fång.
Af minnena väfver hon Gullebarns sång.
— Ett lif! svarar flöjeln och skrattar.

V.

Högt på fallets ormbunksnår
solens kula sitter.
Gullebarn med moder går
öfver ljungens glitter.
Gullebarn skall dristigt stå
midt på själfva kulan.
Klipp och klapp, tag träskor på,
annars bränner sulan.

Solen är ett nystan blott
som från öfverfulla
spolar sina trådar fått.
Det begynner rulla.
Gullebarn, känn luftens drag.
Sök ej fäste fatta.
Garnets ända håller jag;
stå blott kvar och skratta.

Vilda bli ditt nystans språng
gnistor stänka vida.
Stubbar knäckas vägen lång
utför fallets sida.
Kvistar hvitna där som ben
efter jättetjurar.
Hi! Det susar öfver sten,
mumlar som i lurar.

Kolarns hund på risig brant
vädrar skrämd och murrar.
Redan bakom jordens kant
du i rymden snurrar.
Hvar, min pilt, blef nu ditt skratt?
Svartnar det för öga?
Djupet är en stjärnklar natt
och en natt det höga.

Apsaraserna i dans
med sitt sönderryckta
jungfrudok af månskensglans
skrida vid sin lykta,

födda ur ett moln af doft
när de gudafödde
saligt vintergatans stoft
i sin nektar strödde.

Alla söka de i ring,
söka blott det samma
och en jord, ett underting
är hvar lyktas flamma.
Men ditt nystan hviner rundt,
faller, faller, faller
mot en ö, där blott ett tunt
töcken spänt sitt galler.

Ön är blå Elysium.
På dess myrtenstränder
trampar du de dödas rum,
grips af deras händer.
Hvar af dem vill leda dig,
har sin egen lära.
Hur sen lifvet styr din stig,
följa de dig nära.

Krokbent, luden, brun och hes
stapplar ur sitt käril
gamle far Diogenes:
— Halt, min unga fjäril!
Du är yr och du är het;
vatten finns i sanden.
Bästa skopa som jag vet
är den blotta handen.

Saladin står klädd i järn,
väntar svart ditt möte.
Hvar rubin som på en tjärn
purpurrödt ett flöte:
— Fast till sådan liten fot
de för stora målats,
tag dock mina järnskor mot.
Dina träskor kolats.

Nu Sibyllan kallar sträf.
Svafvelångans täta
skyar gulnat kåpans väf:
— Snart skall klart du veta,

när ditt nystan genomrökt
i min brunn fått falla,
hvad som luftens jungfrur sökt,
hvad vi söka alla.

Hör ur brunnens svalg en röst:
— Mången sökt med heta
blickar i sitt eget bröst.
Gosse, det vi leta,
är det barn, som en gång man,
lyfter soln ur töcknen.
Gullebarn, om du blef han,
blef vår väg ur öknen! — —

Nu har tråden lupit ut.
Jag är trött att vaka,
nystar i en snabb minut
sol och dig tillbaka.
Re'n du klättrar från din dust
storögd, varm och naken.
Nej, godmorgon! Det blef ljust.
Gullebarn är vaken.

DEN AFUNDSVÅRDE.

Du ryttare, säg smeden,
att noga brodda hingstens sko!
På öde Holaveden
står hal och isig klyftans bro.
Minns skrocket! — Om på friarfärd
du störtar där med hästen,
väl för du till din hufvudgärd
din brud från bröllopsfesten,
men främling i ditt eget hem
skall med ett moln på pannan
du längta till en annan
och aldrig veta dock till hvem. —

Men ryttarn månlyst springer
i sadeln brådt vid lurars ton
och sporrens kringla stinger.
Gud hjälpe! Blank af is står bron!
Från störtad hingst han stiger blek,
hans händer svennens trycka:
— Mig väntar mången kärlekslek,
men aldrig hjärtats lycka.
Mig väntar allt, där felas blott
det enda jag begärde.
Gråt, sven, den afundsvärde
skall sitta ung med håret grått.

DECEMBERSAGA.

På fönsterspringans giga
har blåsten spelat opp
och gråa syner stiga
och skuggorna få kropp. —
En konung utan länder
satt framför spiselns bränder
en natt vid eldsljus vägg.
Och långsamt kungamakan
ur handen lyfte hakan
med kinden mot hans skägg.

— På våra stolars säten
är blomstertyget blekt
och brusten slår tapeten,
där solens stråle lekt.

En första skrynkla fårar
min kind, på hvilkens tårar
din kyss till lågor blef,
och kannan, som bland kära
du tömde till min ära,
bär damm och spindelväf.

Vår kärleks gamla visa
ur hjärtat ropar än.
Ej åren skänka lisa
åt oss, som lyss till den.
Det är ett brännsårs smärta
att känna ungt sitt hjärta,
när tiden allt förblekt.
Min blick om din blott tigger,
men kyligt armen ligger
om skuldra, som du smekt. —

Då bjöd han tjänarflocken
att draga tyst åstad.
Ur porten gingo kocken
och svennerna i rad.

Med häckens löf förfruset
stod låst och bommadt huset
i snöig vinterbygd.
Ett ljus på bordet ställdes
och het i kannan hälldes
en söt och hemlig brygd.

Så satt det gamla paret
med ögat klart af gråt.
Af skummets stänk från karet
sken kannan blank och våt.
Om grepen båda höllo
och deras ögon föllo
till sakta sömn igen.
Väl ljuset har förbrunnit
och tusen år försvunnit,
men båda sofva än.

MINNENAS GÅRD.

Furorna brumma. Länge jag gått,
längre än stigarna ledde.
Ensam i kvällen en boning jag nått,
dit jag hvar afton trädde.
Gårdsmän, ären I väckta?
Ej har jag hem och ej har jag härd.
Stjärnorna, hvilka lyste min färd,
alla de föllo släckta.

Ej är det huset af timmer och sten.
Väderhanarna skrämma.
Väggen är dimma och villa och sken.
Gårdsmän, ären I hemma?

Rundt mellan mörknande längor
drifvornas skare står gnistrande hård.
Dörren skjuts upp till Minnenas gård
långsamt på stumma gängor.

Varmt är därinne och vänligt och lugnt.
Tveksamt jag hälsande dröjer,
men den gamle som reser sig tungt
handen välsignande höjer.
Alla, som ödet mig nekar
— minnen, som aldrig till sömns jag spelt,
sitta kring borden och stirra stelt
i ljusens glödande vekar.

Hon som med slingor af grönt i sin famn
duken och bänkarna kläder,
ung som förr, då hon bar mitt namn,
stilla till elden mig leder.
Ängsligt förstulet vi skåda
gryningens kalla och vinterblå
visarepil på tiljorna grå
medan vi drömma båda.

När från luckornas springor
strimman hinner klädningens bård,
ramlar till grunden Minnenas gård
samman till drifvor och flingor.
Hemåt jag ströfvar, men inga
ana, hvar drömmaren suttit som gäst.
Redan till stadens eviga fest
morgonens klockor ringa.

STJÄRNORNA.

Ni falska stjärnor, jag hatar er
och allt ert irrande ljus,
som dolskt och narrande blinkade ner
re'n öfver min moders hus.

Ni glittra som regn i en spindelväf.
All rymden den väfnaden är
och flugan, som fångad i maskorna blef,
är jorden och allt hvad hon bär.

Min lyckas stjärna bland eder satt,
min lefnad hon fick i sin vård.

Hur klar hon brann en oktobernatt
på rutan i bröllopsgård!

Mitt lif är sköfladt, mitt hem i brand
och bjälkarna brista som ler.
Det vatten jag öser med lamad hand
ej släcker bränderna mer.

Där ligga andras tårar som jäst
i hvar kaka jag bryter som min,
och vi mura dem som älska oss mest
i väggarna lefvande in.

Där glömma vi dem som älskat oss mest.
Det mörknar och natten slår tolf,
när då kring vår sångaretron hålles fest,
hörs suckar ur väggar och golf.

Mig jorden blifvit för kvaf och trång.
Med gäckar jag drack och åt

och sjöng om stjärnor min gycklaresång,
fast kinderna darra af gråt.

Skänk drömmarn, skänk fången som blir hvar natt
ett barn när stjärnorna ses,
en sista vrå där ni flämta matt
i blåsten på kullarnas gräs!

ÖNSKAN.

Om du, om bara du till evigt lefde
så ung som nu, du barn af hvitt och skärt,
hvad gjorde mig att år och dödar gräfde
sin hemska grop åt allt hvad jag höll kärt.

På kyrkobacken stapelns klockor klämta
och mina vänner bäras stumma bort.
Jag ville se dig oförgänglig skämta
med all den tid, som mättes oss så kort.

Jag ville gripa klockans tåg och jaga
minuterna som härar öfver ljung,

om du, när tåget föll ur åldersvaga
och stela fingrar, än satt lika ung.

Mitt skägg fick växa öfver kind och haka,
min gång bli böjd, mitt öga utan sol,
om bara du till brasan kunde maka
med samma unga hand den gamles stol.

Om du, om bara du står yngst, står skärast,
hvad bryr mig vimlet, där jag går som gäst.
Af allt hvad jag i världen älskat mest,
det var din ungdom, hvilken blef mig kärast.

VID BRASAN.

Kom, sätt dig i skymningens timmar
vid brasan och räck mig din hand!
Där muras vårt slott, som glimmar
med hallar af glöd och af brand.
Kom med, kom med jungfru Sammetskind!
Vi bulta sakta på gyllne grind.
Små svennerna känna din röst så väl
och trippa med tårtor och skrapa med häl.
De tuta i rödaste lurar af trä,
när myrtenkronan de räcka på knä.
Den flätar jag dig vid mitt arbetsbord
af modersmålets ljufvaste ord.
De tuta i blankaste silfverlur,
när slöjan de bära till jungfrubur.

Jag väft den af sagornas silkesschir,
af garner från Bagdad och Kaschemir.
De larma i skrällande tubor af gull,
när sist du med hakan af droppar full
i handen det trollvin till läpparna för,
som innerst ur springbrunn risslar.
Det ökar blott nöjet att utanför
står pöbeln skockad och hvisslar.

VID KISTAN MED FAMILJERELIKER.

Hjärta, låt din oro stillas!
Åren blåsas bort likt blom.
Trött att irra och förvillas
ser jag mot min ålderdom.

Glömd på vinden står en kista,
klistrad med en blå tapet.
Locket knarrar, järnen brista,
liksmed bultar, gömd i trät.

Där i långa sommarnätter
har jag minnen efter val
och på kistans kant mig sätter
med min farmors bröllopsschal.

Om sultanen den besydde
med hvar pärla i sin säck,
ej den glada ro mig prydde,
som gått svept i dessa veck.

Fåfängt slogs allt guld i väfven,
som i jordens händer bräns,
fick jag ej en fåle äfven
som mig bar till jordens gräns.

Men när fålen första gången
törstig dröjde vid en ström,
jag på nytt i oro fången
skulle slita i hans töm.

Skulle först befriad andas
när i sken han kastat om.
Hjärta, skall ej vinter randas?
Ljusa, tysta vinter kom!

VID PENDYLEN.

Obekant och molnbelastad
ligger framtidskustens strimma
och, af årens stormar kastad
till min vrå, jag hör hvar timma
uret vända vid sin knäpp
hjulen under tidens skepp.

Släkten såg jag långsamt gråna
och sin gång mot jorden luta.
Yxans hugg jag hörde dåna
mot kastanjen vid min ruta.

Allt förvandlas och ett moget
äpple får i sållet sluta
eller trampas under stegen.
Blott min oro bär i samma
ungdomsstarka händer troget,
likt ett ljus i blåst på vägen,
själens ängsligt rörda flamma.
Tomma musselskal, som narra,
väl jag ofta blott får skära
ur de många rifna näten,
men i stilla ensamheten
än likt syskonsträngar darra
gråt och jubel lika nära.

VI OTACKSAMMA.

Otacksamma mot allt
skåda vi lifvet kallt
redan med ungdomens öga.
Allt som är ljufvast och störst
skattas för stunden så föga,
vinner som minne sitt värde först.

Dagarna synas grå.
Först när de unga stå,
böjda af ålderns börda,
framför sin väntande bår,
prisa med saknad de, rörda,
korta lifvets försvunna år.

MANNENS SISTA ORD TILL KVINNAN.

Jag följde kärleksyr din rosenstig;
det tillhör stormens muntra tid och våren.
Jag mötte dig med löjen och med krig;
det tillhör sommaren och mandomsåren.
Du vardt min lycka och jag tackar dig;
det tillhör hösten, då man bäddar båren.

HUR LÄTT BLI MÄNNISKORNAS KINDER HETA.

Hur lätt bli människornas kinder heta!
De döma snabba, fast de litet veta,
de många rösterna, som hjärtan mäta.
Men i hvart hjärta finns en dörr med lås,
ett hemligt rum, hvars nyckel ingen finner,
och oljan, hvilken i dess lampor brinner
är hemligheter som med oss förgås.
I nyckelhålets strimma på vår väg
vi röra oss och vakna upp och somna.
Hon leder oss, och långt i fjärran komna
den strimman lyser våra sista steg.

LÅT OSS DÖ UNGA.

Skänk oss den lycka, som vår tunga
begär till dryck, men får i droppar blott.
Skänk lust, skänk kval i öfverfulla mått
och låt oss dö unga.

Ej hittar människan en ört bland gräsen,
som vind och väder snabbare slå ner,
och aldrig formar hon af markens ler
så skört ett käril som sitt eget väsen.
Väl bygger hon sig själf med sten på sten
af det hon vet och tror och vill och önskar,
men länge redan innan gräset grönskar
på graflagd man, det templet vittrar hän
med spiran bruten som en torkad gren.

Än varar dagen. Templets jungfrur sjunga
och yr går leken under ängens björk.
Låt oss gå hem, när ängen ligger mörk,
och låt oss dö unga.

PILGRIMENS JULSÅNG.

(Ur *Hans Alienus.*)

Höstens slagregn och steppens sol
blekte pilgrimsdräkten.
Upp jag stod, då hanen gol
tidigt i morgonväkten.
Hundramilade
hän mot Sverge
vägarna stego, och först mot kvälln
trött jag hvilade;
natthärberge
bjöds på halmen vid spiselhälln.

Korsfararsagor och pilgrimsskrock
letade tanken till rätta.

Snart i dörren en landtlig flock
tyst mig hörde berätta.
Kvinnorna lutade
tätt sig samman
arm i arm i lyssnande led.
Gnistorna sprutade
högt ur flamman,
hvilken slickade spiselns ved.

Äfventyr på villande väg,
månget vallfartsminne
sorglöst tolkades, men jag förteg
elden, som falnar mitt sinne.
Självförpinande
helig broder
döljs ej under den rock jag bär.
Ej den skinande
fru Gudsmoder
mina aningars drottning är.

Genomvandrat har jag allen
skuggornas land de öde.

Långt i öknen bland tistlar och ben
talade jag med de döde.
Sund och lefvande
gick jag dem nära,
log och snyftade samman med dem.
Följde dem bäfvande,
fick dem kära,
sökte i skuggornas hem ett hem.

Skuggorna rörde min panna — och skönt
steg en fornvärld ur grafven.
Ninives döttrar virade grönt
rundt kring pilgrimsstafven.
Stjärnorna blossade
bibliskt klara.
Sakta susade strängaspel.
Skuggornas krossade
underbara
skönhetsrike betog min själ.

Lyss jag i kåpans musselskal,
brusar Arkipelagen.

Ekon af tympanon och cymbal
dallra vid böljeslagen.
Jungfrur röfvande
utan ånger
frusta centaurer i flyende tramp.
Afgrundsbedöfvande
vilda sånger
skratta i takt med hofvarnas stamp.

Trolöst flydde jag skuggornas land.
Trånade åter till lifvet,
gators vimmel och lampors brand,
dock — mitt öde stod skrifvet.
Lifvets böljande
städer och länder
lockad af sorlet jag genomgick,
men de förföljande
skuggornas händer
lades skymmande öfver min blick.

Rundt mig hälsa de unga fritt
andra vaknande tider.

Främmande står jag i deras midt.
Som en vålnad jag skrider.
Dagens krigande
skara spänner
ordets båge af senor och stål;
drömsjukt tigande,
arm på vänner
vandrar skuggornas son utan mål.

Aldrig kan jag som fordom gladt
stundens frågor dryfta;
tankarna famla dag och natt
nederst i skuggornas klyfta,
där ej flämtande
facklan sänder
lifvets sken, men en underjords.
Aldrig bland skämtande
bröder och fränder
skall jag munter sitta till bords.

Skriande tranorna flyktat re'n.
Hvita bolstrar och putor

flingorna bädda kring häll och sten.
Kojornas trånga rutor
glimta immiga.
Sparfven i hunger
letar kärfven vid bondens skjul.
Djupt ur dimmiga
höstkvälln sjunger
pilten vid foran om vinter och jul.

Röster från barndomens år, till er
snöiga stigar mig föra,
men ni nå ej mitt hjärta mer,
mumla blott i mitt öra.
Stilla, saliga,
soningsfulla
stämmor, fåfängt kallen I.
Hotfullt otaliga
syner rulla
upp ur Hades min blick förbi.

Glömska drickes ur Lethes våg,
men med ögonen slutna

drack jag ur mörka Styx — och såg
sedan allen det förflutna.
Bleka och krokiga
skuggorna locka
anden att drömma vid Karons flod,
men det brokiga
lifvet vill plocka
frukter, som vinkande trås af mitt blod.

Kedjad vid lifvet min staf jag bär.
Rolös kring världen jag ledes.
Längtar dit, där jag icke är.
Främmande allestädes.
Hades sig hämnade.
Skuggornas like
strafflöst af lifvets frukter ej stjäl.
Skuggornas jämnade
skönhetsrike
vann för eviga tider min själ.

TVILLINGBRÖDERNA.

(Ur *Hans Alienus.*)

När Kristusbarnet än och Dionysos lågo
som späda tvillingbröder på sin faders knän
och från hans bärstol hisnande i djupet sågo,
där mörka rymders alla världar skredo hän,
då hejdade en gång likt tvekande om vägen
de fyra bärarränglarna förskräckta stegen.

Med mjukt och lockigt hår och barnsligt trinda
länder
låg Dionysos vårdslöst stödd mot stolens karm.
Han lyfte tveksamt hakan från sin hvita arm.

I faderns långa skägg han gömde sina händer
och bad med munnen full af drufvor: — Fader säg!
Från värld till värld i segertåg du rastlöst drager.
På Mars, som flämtar bakom oss med gulröd dager,
blef nyss du hälsad. Framför dina fötter steg
ett glädtigt släkte skönt och härligt utan like
samt gaf åt dig, du väntade, sin värld till rike.
Jag ser en annan stjärna nalkas i vår väg.
Hvad har hon brutit? Vägra änglarna att bära?
Skall stum du vända från en värld du kom så nära?

I vemod skymdes faderns evigt klara blick.
Ett ängsligt sorl af andar lik en frostvind gick
så långt, som rymden ljusbeprydda bågar hvälfde,
och änglarnas kring bärstoln höjda vingar skälfde.

Då tryckte Kristus smeksamt stilla i sin famn
sin tvillingbroders hufvud, som han strök med orden:
— Den bleka gnistan, som du skönjer, heter jorden,
men änglarna få icke nämna hennes namn.
Hon söker väl fullkomligheten men förhärdar
med underliga påfund lika fullt sitt sinn.

Hon hör ej ännu till de elfva tusen världar,
i hvilkas städer re'n vår fader tågat in. —

Den muntre tvillingbrodern lät sig icke störa
men hviskade i lön vid Kristusbarnets öra:
— De gamla äro och förbli sig alltid lika,
om de som gudar också himlens tron beträdt.
Blir ej kastanjen rostad jämt på deras sätt,
de börja flux att trumpet knarra och predika.
Är på en värld, som gubben skapat, något galet,
bör rättvist skulden också endast kallas hans.
Den som om jorden oaflåtet hör förtalet,
får kär en sådan värld, som aldrig öfvervanns.
Vår fader tör dock nypa i min kind belåten,
om jag går hän till jorden honom oåtspordt,
och gör behändigt af den tredska undersåten
med hjälp af dennes egna drifter något stort,
och just det jordiska skall stå gudomliggjordt.

Med detta löfte gick från Kristusbarnets sida
nu människors och gudars älskling sakta bort.
Väl jordens stjärna brann på afstånd i det vida,
men för den gudafödde syntes vägen kort.

Han hörde redan piskors hvin och släggors fall.
Ur Nilens stenbrott såg han ångan sjudhet slungas,
från vatten, hvilket sprängde klippan med en knall.
Han såg på hafven Sidons gula segel gungas.
Barbarerkungar drogos, väpnade för krig,
i jätteekars skugga på förvuxen stig
af oxar med förgyllda ok och korg kring mule,
och likt en hvit kalott låg öfversnöadt Thule.
Re'n jordens fåglar, praktfullt skiftande till färgen,
rundt honom kretsade i solbelysta ringar,
och morgonmolnen brunno likt Flamingons vingar.
Bedårad steg han ned bland herdarna på bergen.

Han band en vinlöfskrans samt ryckte upp med rot
ett rosenstånd, som knoppadt växte vid hans fot.
Och vänd mot tvenne änglar, hvilka visat vägen,
han ropade: — När I till höjden återvändt,
gån båda fram till Kristusbarnets knän och sägen,
att till en gåfva detta rosenstånd jag sändt.
Det bär vid bladen ännu daggens glitter
och talar om den skönhet denna jord besitter.
Men vinlöfskransen bär jag endast till ett tecken,
och Kristus skall på tecknet känna mig igen.

När på den gamles långa mantel, gömd bland vecken,
han storögd sitter lutad öfver stolens räcken
och djupt bland skarorna af kvinnor, barn och män,
som draga fram på jordens vägar, haf och floder,
i trängselns midt han skönjer vinlöfskransen än,
då minns han tyst, att den som bär den, är hans
broder. —

* * *

Hör flöjt och cymbaler!
I mörkret trampa sandaler
med dån som af en flyende hjord.
Nu följ mig, du nötta ord!

På hafvet, som blånar vida,
där seglar det långa Kreta,
och vildsvinshjordarna beta
det molniga berget Ida!
Men lyssna! Hvad buller af röster,
hvad jubel på kusten i öster!
Hör åskan af klappande händer!
Se sofvande Bacchus' ridt!

Bland kvinnor med lyfta bränder,
af pantrar dragen i slängande skridt
han gränslar på tunnan med lutad käpp
och stortån hakad om svickan.
Han vacklar drucken. Han hänger läpp.
Han skakar i sömnen af hickan.
Satyrer trycka axeln opp
mot gnisslande vagnen kropp vid kropp
med fradgande mun, med knakande klöf.
Mot höften svansen klappar.
I håret svikta rankans löf
som bak stafvarnas pinieknappar
elefanternas öronlappar.
Små tjufvar till gossar tumla i damm
med benen bredt, med magen fram
och slunga sitt vatten i strålar,
som regnbågsfärgade falla till vin
i kiknande gubbarnas skålar.
Hör stojet af Bacchupräster,
som hosta fram anapester!
Mænaderna slå dem till backen.
De klämma vildt deras hufvud re'n
emellan sina blottade knän
och trycka mot grinande tänder
så fullt af drypande drufvor,

att gubbarna rossla i skratt och skräck
likt öknens kamel, när han vänder
det gurglande vattnet i strupens säck.
— Jag målar i vanvett. Det lyser mitt bläck.
Se orden ta röda lufvor
och vägra att stampa i jämna led!
De stapla som druckna från stiftet ned.

Hör dansen bland buskar, som brutits!
Med ryggen i bukt som i blåst en duk,
hvars fyra snibbar ha knutits,
en nymf slår hornet i tunnans buk
och ryster, när nacken begjutits
af isande chiosdrycken.
Hon bryter spanten i stycken.
Hon tänder af gulnadt strå en lapp
och jagar i yrsel en läderlapp,
som fladdrar med eld i vingen.
Evnukernas piskor rödja väg.
En gråhårskung tar gungande steg.
På örat kungaringen.
En skygg slafvinna i skarans midt
med bröstet i glimmande smycken smidt
har lagt för kungliga toffelns spets,

hvars purpur stickats i silfver grant,
en killing, som nyss beredts.
Han hugger foten i fatets kant!
— En konung, mitt barn, han spisar
blott sinnrik mat, som så rörts till
att när han en gåta sätta vill,
han lyfter en sked och visar
samt lofvar sin tron och sin dotters famn,
om någon kan gissa rättens namn. —
Hans ropande läppar likna den ring
af rodnande skal, som öppnas omkring
det sodomska äpplets kärnor.
Så tågar skaran i fackelsken,
och bakom hänger vid trädens gren
den heta natten med stjärnor.

* * *

Företrädd af en get, lastad med fikon, intågade Dionysos med sitt följe en morgon i en stor stad.

Här mötte han sträfva seder, och på torget, där han stannade, voro just de vördade äldste församlade till rådplägning om skärpt straff mot hustrur, hvilka förlupit sina män.

Den gudafödde hade redan märkt, att ingenting bestack jordens ungdom lättare än tre ting: ett oförväget uppträdande, en motsägelse och ett groft ord. — Han beslöt att vinna ungdomen.

När någon af de vördade äldste aflägsnade sig, var det bruk att hela församlingen reste sig, sägande: Gudarne beskydde din hemfärd!

Då nu en af de vördade äldste efter en stund lämnade sin stenbänk för att träda ur kretsen, ropade Dionysos med hög röst och en försmädlig axelryckning:

— Gif pratmakarn en fot i rumpan!

Den sedvanliga afskedshälsningen uteblef, och det vardt så tyst, att man hörde suset af de förbiflygande tranornas vingar. De vördade äldste stirrade på sina skoremmar för att dölja sin munterhet, men slutligen rullade ett obetvingligt jubel från de yngre åskådarnas skaror och fortplantades öfver gator och gårdar. Från alla sidor skallade samma rop:

— Dionysos har talat. Så talar endast han, den gudafödde. Hans rykte har gått före honom. Det var malmklang och krrrrraft i den rösten. När de andra tala, är det som att höra ljud af sprödt glas.

En vinlöfsspira sattes i den larmande ynglingens hand. Ett fläckigt hjortskinn kastades om hans trinda kropp, och dyrbara koturner fästes vid hans lättjefulla fötter. Rundt torget restes marmorbilder, i hvilka människokroppens önskan gudomliggjordes. Äfven framträdde skådespelare och berättare, men det jordiskas gud älskade trampet af dans, rytm, vers. Därför förvandlade han i tid alla, hvilka endast kunde tala på prosa, till ett slags tjocka snytbaggar, som i tungt arbete flockvis klättrade uppför en torr trädstam.

Ur berget sprungo knippen af blomster, och vinrankorna blefvo ringlande ormar. — Se! — ropade Akratos och Edoinos, — det oblandade vinet och det milda, som fingo människokropp och begynte dansa, — det jordiskas gud är också inbillningens.

Då det mörknade, sofvo druckna gubbar och gossar med blodiga pannor, medan kvinnorna i

vild uppsluppenhet satte eld på staden med sina harpixbloss, och jämmerrop och förbannelser hälsade natten.

När den gudafödde skönjde att det jordiska ej ännu mäktade bära sig själft, hoptorkade hans ansikte och gulnade som under en löfskog om hösten.

— Förnyelse! — mumlade han suckande. — I som viljen förnyelse, blifven mig trogna!

* * *

I London stupar unken och sank
bland röda sotiga hus af tegel
en återvändsgränd mot en sned och rank
förfallen brygga vid Themsens spegel.
I solsken rutorna aldrig glimma,
men lampor lysa vid middagstimma,
och floden rosslar i gulgrå dimma.
Där ligger en krog med disk och spis,
ett fattiga stackares paradis.
Bland sjömän, som döda sin törst och hunger
samt lustigt låta sin hyra springa

och slamra med faten och klinga,
en målad kvinna slår harpa och sjunger.
På hjässan hatten flat som en sköld.
Med pannan beskuggad och kinderna ljusa
hon lyfter händerna blåa af köld,
och fingrarna spritta, och strängarna susa.
I suckande moll hon klagar och klinkar,
men tonerna slockna i skrattet och skrålet,
och ute ur dimma och mörker blinkar
polisens öga i nyckelhålet.
En tunna hänger med spantet förgylldt
på väggen vid portens nummer.
Där sitter dvärglik på tunnan som skylt
den gudafödde i slummer.

* * *

När nu Kristus, som vuxit till yngling, icke längre såg vinlöfskransen i trängseln på jordens gator och vägar, steg han själf dit ned i hopp att återfinna den försvunne. För att nu också tvillingbrodern lättare skulle se, hvem han var, flätade han kring sitt eget hufvud en krans af det rosenstånd, som denne skickat honom från jorden med

änglarna. — Må törnena stinga, — sade han, — endast min tvillingbroder igenkänner mig.

Efter några dagar kom han till en koja. Porten var inslagen, den urdruckna vinkrukan krossad, och på tröskeln satt en gråtande bondkvinna. Han frågade henne genast, om hon sett hans broder.

— Jag känner dig icke, — snyftade hon och strök tårarna ur ögat med den grofva handens yttersida, — men den som åkte här förbi på en tunna var säkert icke bror till en fridens man, ty mina döttrar röfvade han, och allt mitt förstörde han.

— Så var det! — ropade de kringstående och togo upp stenar. — Men vi skola förfölja honom. Till en början skola vi straffande slå sönder alla marmorstoder, som restes i hans af lefradt blod slippriga väg.

Kristus fortsatte sin vandring. Dag efter dag och år efter år gick han på jorden utan att finna den han sökte. Gående på vattnet kom han slut-

ligen sent en afton till Londons mörka huslängor och stannade lyssnande till harpan från krogen.

Då såg han i halfmörkret den missbildade krymplingen på skylten och såg vinlöfskransen.

En stund stod han orörlig, höjd och sänkt på vågskvalpet. Därefter slet han alla rosorna ur sin krans, så att endast törnena sutto kvar, och mörka blodsdroppar runno öfver hans kind.

— Länge, — sade han, — skall jag hålla min hand på det jordiska, om det skall få styrka att bära sig själft.

HÖSTSÅNG.

Nu kom den första frosten.
Den stålgrå vikens låga strand
blef som en fallen lies rand
som färgats röd af rosten.
Nu stå de söfda träden
i höstens kalla, gula sken
med färg af lik och mull och ben
och lump och multna bräden.

Men jag, som lefver, fyller
mitt bläckhorn raskt med alsarin
och fäller ned min rullgardin
och diktar blå idyller.

Är väl gardinen nere,
hvem sörjer för en gulnad skog!
Af höstpoeter ha vi nog.
Gud frälse oss från flere.

Och likväl! Hvarför sänka
min rullgardin? Hur färgrikt grant
tänds solens sken på uddens brant,
där brustna svallar stänka.
Bland nät som torra hänga
står fiskarbåten, stjälpt, på hälln,
och tröskverk surra intill kvälln
vid bondens ladulänga.

Nu flyger hela stassen
af dikter om gråvädersslask
som andar ur Pandoras ask
från nordiska Parnassen.
Hur stora starka kar'ar,
som dricka öl och äta stek,
fått lust för sådan strängalek
man aldrig dock förklarar.

De säga att de lida.
Hvad pressar deras bröst så hårdt?
Att skrifva vers är det så svårt
att hjärtat börjar svida?
När skalden på en timma
kan gråta full en fingerborg,
då tror man sist att skaldens sorg
är att han ej kan rimma.

Låt gå att lifvet gömmer
ett uns af skratt, ett pund af gråt;
den starke ler med stolthet åt
det bittra gift han tömmer.
De gamles undanstuckna
och glömda lyra stränga vi
och spela deras melodi,
den stundom glädjedruckna.

Med feberfärg på kinden,
som varma efter vin och glam,
de röda löfven dansa fram
i grå septembervinden.

De dansa inför döden
likt männen vid Termopylæ;
må dansande vi gå som de
mot morgondagens öden.

Stån upp till dans som galna!
Hell Dionysos, yrans gud,
som aldrig flydde dansens ljud
att grubbla och att svalna!
När rönnens klasar mogna
och vinteräpplet glöder svälldt,
då kalla stormens pipor gällt
till högtid än hans trogna.

Vi göra kol på sorgen.
Vi stoppa alla korrektur
i papperskorgens trånga bur
och bränna papperskorgen.
Vi stryka sot och aska
i skägg och hår och på vårt skinn.
I första hus vi storma in
och ropa på en flaska.

Vi skaffa violiner,
triangel, horn och oboë.
Buteljerna slås upp, och se,
de spruta som delfiner!
Vi bullra och vi svinga,
så väggens rappning brister loss,
så taket snögar gips på oss
och glas och skålar klinga.

Vi stjälpa bord och stolar.
Vi plundra husets skafferi.
Serveterna dem fästa vi
som mantlar och som kjolar.
Terriner och karotter,
anjovislådor, sylt och salt
vi slunga genom fönstret allt
och fånga husets dotter.

Från sina hakar kasta
vi porten af likt druckna män;
i löfsaln duka vi på den.

Med frukt vi faten lasta,
med tjäder, svamp och kräftor.
Och när vi druckit sist på dem,
få de som stupa bäras hem
med bindlar och med häftor.

Om stormen plötsligt vänder
vårt bord och allt som bordet bär,
låt oss, som hålla stormen kär,
stå upp och klappa händer.
Som formade i drifvet
och blårödt guld stå land och stad;
jag vill bland höstens döda blad
bedårad prisa lifvet.

BARRIKADSÅNG.

På väggen hänger se'n forna år
en rostande änterbila.
Hon rycker i spiken. Hon törstar till sår,
hon tröttnat vid krämares hvila.
Oss kallar ej krigets gycklarehorn
ej soldade knektars: dräp!
Upp, bröder, i kyrkornas torn
med handen om klockornas rep!
När svultna se kvarnarna mala,
få yxorna tungor att tala.
Gån ut, gån fram! En stund som ej vet like
sin heta färg på våra kinder satt.
Med yxor timras ej det godas rike,
vi bygga hämndens för en enda natt.

Glöm fadern, som sitter på tröskeln kvar,
glöm hustrun vid vaggan där hemma,
ty högre än maka och barn och far
dig ropar klockornas stämma!
Vi stjäla ej kronor. Vi skifta ej land.
Vi komma med domens eld
till ett skrattande röfvareband,
som tronsatt skymning och väld.
Väl tjugu klockor betvingas
som skulle till kungssorg ringas.
Hör, yrväckt brandvakt skrämd i luren tutar!
Knyt vid en rakas skaft, som hvarje ser,
en sönderskjuten skjortas röda klutar.
Bär högst, bär främst vårt glödande banér!

I döttrar, som flydden ur modershus
och vid kärastens skuldra dröjden,
i edra hjärtan där flammar den ljus
den heliga lågan af höjden,
den kärlek som offrar besinningslöst
och aldrig köpslår om lön.
På fålar, som sporren klöst,
församlens i tumlets dön

med rifna banéret på armen
och linnet slitet från barmen!
Hur lyckligt sofver den, som tio gånger
i bröstet stungen som en hjälte dog!
Vi följa er och våra yra sånger
likt åskor ljunga genom yxors skog.

Upp, bröder, och skrifven i natt med blod
hvad skalderna skrefvo med tårar!
Lyft, vilda, oändliga människoflod
de fallna på kransade bårar.
Tag stolar, tag pallar, tag spadar och spett!
De stenar i gatan ni lagt,
de stenar ni trampat i svett
likt falkar trängta till jakt.
Häll tjära ur brinnande bäcken
på hopade bolstrar och täcken!
Jag svindlar. Fram! Se hviftningar från husen!
Ett tak af lågor öfver staden hvälf
och stryp i rök, ni trasbanérets tusen,
en tid, som dör föraktad af sig själf!

MORGONEN.

Redan hörde jag hanen gala.
Båten väntar oss vid dimmigt sund.
Räck mig kransar! Följ mig i den svala
sommargryningens första stund!
Solens snäcka flyter
gul i klippors midt.
Morgon, allt som bryter
lifvets ros är ditt.

Under våta löf och blomsterhängen
stupar bryggans trappa våt,
Björkens hvalf och videts snår och ängen
glittra matt som i fröjdegråt.

Mörkret i det höga
smält i tårar bort.
Skulle väl mitt öga
ensamt blicka torrt!

Fyllda korgar. Blåklintsbundna grepar.
Mattor bredda på sits och toft.
Snibbens gröna veck i vattnet släpar.
Skall dock allt vi fått kärt bli stoft!
Karon borde spilla
tårar på oboln.
Låt oss vagga stilla
in i själfva soln.

På den ön står ofvan myrtenhäcken
lifvets gudom; och nedanför
rundt prästinnornas höjda offerbäcken
sjungs den hymn, som jag evigt hör.
Soligt bland de unga
gudens tempel hvälf!
Lär oss hymnen sjunga!
Den är evig själf.

Morgontimme, jag vill händer lyfta.
Jag hör sorl, jag hör lyrors slag.
Tag mitt offer. Ack, du ser mig snyfta!
Lyckans snyftning som offer tag.
Du sprängt lås och reglar
från min andes hus.
Allt mitt väsen speglar
som ett haf ditt ljus.

Kvalet dödstrött knotar böjdt mot kryckan:
— Hjälp mig bort från mig själf, gif slut! —
Ty sig själf tillräcklig är blott lyckan.
Bettlar ej, bär ej tiggarklut.
Tidt vi stämde möte,
och i sakta dans
hvirfla mot mitt sköte
löf från hennes krans.

MALATESTAS MORGONSÅNG.

Om tusen år jag sofve på mitt läger
och väcktes af en morgons åttaslag,
hur lik den dagen blefve med i dag,
då hon, min älskade, en penning väger
och öppnar fönstret, som är grått af fukt,
och frusen lindad i det långa täcket
med dunigt hufvud vinkar öfver blecket
åt månglarkärran, som står full af frukt.

Men om den tös, som plommonstruten räckte,
när klockorna om tusen år mig väckte,
en visa trallade vid kärrans skalm,

hvem vet om visan ingen hågkomst födde,
om förr ej sjöngs af oss som bön, som psalm,
den gycklarstump, som då kring gatan ljudar.
Hej! Döden pulcinellan ibland gudar,
den blinde komikern, han löjliggör
hvad helst hans tafatt burna lie rör,
och ofvan allt, han tanklöst fått förstöra,
står som en obelisk hans åsneöra.
Han lämnar en Petrarca åt vårt skratt;
och barnen leka med sin farfars hatt
när på sin årsdag efter sockerrätten
de klädas ut i plagg, som gömts i ätten,
och gyckla med dess löjligt svängda brätten,
fast deras hand af ammans ännu stöds.
Hvem minns min morfars svägerskor med allvar?
I fyra år de drucko mjölk som kalfvar
och hostade sig nästa år till döds.
Hur löjlig blef hvar saligt hädansofven
från gamle Noak ned till sista påfven,
som tronsatt stolt bland mängden såg sig om
men satt på nattstoln då vår Herre kom.
Rif bort de flor, som edra pannor svärtat
när där vid sorgens sotarfest de hängts,
och skratten, skratten! Hållen er för hjärtat
och skratten ut så snart en kista stängts!

Vi dölja ej på vårdarna, som remna,
med allt latin hvad innerst sägas vill:
vi här åt skämtet edra minnen lämna,
ty det har ensamt allvar, som är till.

Re'n sömnen, dödens syster, vyssjar resar
som orkeslösa kräk på dikets brädd
och med sin snarkning, med sin unkna bädd
och öppna mun förlöjligar en Cæsar.
Jag fruktar döden som man fruktar blott
en glop som knuffar kull oss vid vårt slott,
för barn och tjänstefolk till spe och spott.
Jag fruktar döden som jag fruktat smärtan
och skamsen dolt den lik en oren fläck.
Ack, lyckan blott i öfversälla hjärtan
bär majestätets breda mantelveck,
hur än kring hvarje ringlös mö och nucka
behagsjukt smärtans kavaljerer sucka
med kors af sockerkandi på sin väst.
Om jag förnekar detta tal, när fäst
med ålderdomens kedjor vid mitt läger
jag jollrar mellan läkare och präst,
förglöm hvad gubben, skrämd, med bruten kropp

då hviskar i sin gamla ammas öra,
men minns hvart ord, han tvang en värld att höra,
när han stod upprätt på sin lefnads topp.
Min smärta är ett barn af mina fäders
och mina egna misstag, fel och brott,
min lycka barn af hvad vi djärft förmått
och därför bär hon vimpeln högt till väders.
Tre ting bli löjliga: att hvar man går
ha otur midt för sina egna drängar,
att ligga jordad sedan tio år
och att ha allt för godt om sparda pengar.
Mot alla tre jag muntert väpnad står.
När jag i torgets trängsel rödjer väg
bland dessa män med släpigt trötta steg,
med blacka ögon liksom under hinnor
och munnen knipen som i själaångst,
jag minns den gunst jag vann af deras kvinnor,
som ratat dem och sökt en bättre fångst.
Om när de ljuga, när de skockas tätt
och skvallerträngda söla ned min ära,
de bara ljöge mera dristigt bredt,
de komme sist det sanna nästan nära.
Jag strör på lek i stormigt yra vakor
den simpla rikedom, som lätt förmår
med sina krus och mjöligt tunga kakor

att skapa om på mindre än ett år
till borgartölp den bäste från i går.
Ja, inför självfva döden skall jag äras
den morgon då hans vigda bjällror gå,
ty svept i mina minnens mantel blå
skall likt en furste ur mitt hem jag bäras.

Så frälst från löjlighetens sken jag gläder
mitt hjärta som ett barn åt gudars skänk.
På ungdomsårens ystra dryckesbänk,
ni gudar, jag likt andra hädat eder.
När människorna se sig själfva jämt,
får själen äckel och de svindla skrämdt,
om de mot kyffets galler kinden pressa
och småslugt titta öfver jordens rand;
men allt som åren gått jag känt er hand,
af världen osedd, hvila på min hjässa.
Jag hört er dans likt dån af vattenfall,
och när jag, kallad, träder i er hall
där solen kröner gul med fågelvingar
den bilderskurna portens cederstock,
då kastar jag min pösigt vida rock
och mina snabelskor och krås och ringar

och sammetshatten med sin fjäderkvast
och all den stass, jag bar i narrars skara
att en af dem de skulle tro mig vara.
När jag i pannans testar stuckit fast
den nattens stjärna, hvilken djupast glöder,
åt gudarna jag nickar välbekant:
— Vi möttes ofta, där min stig gick brant.
Min längtan fört mig mot ert famntag — bröder!

DÖDENS BLOMMOR.

Så ofta Döden går förbi,
dra gudarna på munnen.
Hans frack finns inga knappar i,
och västen är försvunnen.
En gammal ungkarl utan hem,
en halft förfallen broder,
han går med skorna utan rem
och skörten utan foder.

Hans nötta hatt blef år från år
i pannan lägre makad.
Den borst, som hvass på hakan står,
blef grå men aldrig rakad.

Hans ögonspringor kisa skumt,
och tankspridd rör han läppen.
Så tassar Döden krökt och stumt
med armen lagd om käppen.

Hans bröders bänkar stå i rad
långs bord med fat och skålar.
Kring deras hjässor gunga blad,
och hallens tak är strålar.
Som lampor hänga i dess kor
all rymdens jordar tända
rundt lifvets drottning, världens mor,
den eviga och enda.

Hon skär ett tankespråk ibland
på armens breda ringar,
och trappvis höjs ur moln i brand
en skog af hvita vingar.
De sälla springa från sin bänk,
de bringa henne hyllning.
Från lyfta skålar regna stänk
på lyrornas förgyllning,

Det finns ej namn af klang och smek,
som de ej henne bjuda.
Det finns ej ord till strängalek,
som ej för henne ljuda.
Men lömskt i mjugg bland stoj och sång
ett löje följer borden,
så ofta Döden går sin gång
till den förgätna jorden.

Han går ej främst att göra väl
åt lytta och åt sjuka.
För honom är hvar mänskosjäl
ett blomster i en kruka.
Han sofrar tyst. Han gör sitt val.
Han går i sol som dimma
och bryter många tusental
på mindre än en timma.

De själar, som ej mött hvarann
men måste skilda famla,
fast samma färg i båda brann,
hans tunna fingrar samla.

De, hvilka skulle älska fått,
men skuggat spridda stränder,
de brytas och de flätas brådt
till kransar af hans händer.

Han träter vresigt, när en frans
af refvor tummen snärjer,
och skiftar så åt hvarje krans
ett val af lika färger.
Än åter sammanför han fritt
det bjärta med det bleka,
och kring hans skor af klumpig snitt
i stormen bladen leka.

Han ordnar solros och pion
och tänker på den höga,
på lifvets drottning, för hvars tron
han ensam sänkt sitt öga —
på henne, som hans kärlek blef,
fast han stod stum och sluten,
fast hon ur hallen honom dref
begabbad och förskjuten.

Och nästa morgon, när hon glad
och vaken sträcker armen,
hon märker lukt af blom och blad,
och kransar smycka karmen.
Hon lyfter alla, som han fäst
i kärlek tyst kring henne,
och lindar den, som doftar mest,
till krona om sitt änne.

NATTEN.

Du frågar tveksam, hvarför ljus
i dörrens springa lågar.
Hvar natt, du går förbi mitt hus,
du stannar och du frågar.
Det är min hemlighet och väl
den bästa som jag äger,
en saga, hvilkens doft jag stjäl
den stund jag henne säger.

Jag världen som förändrad ser.
Jag står den åldern nära,
där ingen människorna mer
kan älska eller ära.

Den lärdom sist dock hvar bär hem
att Kaïns barn ej akta.
Mot det, som högre är än dem,
mitt hjärta öppnas sakta.

Jag går likt en novis, som vet
hvem snart sitt lif han viger.
Nu anar du den hemlighet,
som fåfängt jag förtiger.
Då nattens himmel tindrar kall,
förfärdigar jag gudar,
som jag kan hålla af, när all
min ungdoms grafsång ljudar.

Men smyg ej till min port och hör,
när torgen sofva skumma,
vid första steget utanför
bli mina gudar stumma;
ty deras röst och lyras sträng
förnam jag blott den sena
och tysta stund, när vid min säng
jag grät på knä allena.

JAIRI DOTTER.

JAIRI DOTTER
(vaknar och reser sig på armbågen).

Takets sotiga timmer
trycka mitt bröst och förfära.
Orka kolonnerna bära?
Blott likt sorl jag förnimmer
edra röster, fast nära,
blott som buller från vida
gårdar utom min port.
Bleke man vid min sida,
ängslad din maning jag sport.
Orden, du hviskar, skrämma,
orden: statt upp och lef!
Hvarför bjuder din stämma
slutna ögon att vakna?

Här, där jag förr var hemma,
skall jag den sällhet sakna,
hvilken de dödas blef.

Långt på de saligas ängar
hvita jungfrur mig förde.
Dansande foten berörde
knappast tufvornas strå.
Giga, cymbaler och strängar
ljödo i skymningens blå.
Halsband af jordiskt smide,
minnen från bröllopsåret,
buros i lyftadt svepe,
och på skakande håret
höllos vid buktad grepe
blomsterkorgar af vide.
Flockvis mot öde kullar
skredo i gulnande sken
män med papyrusrullar,
gubbar med bilder af sten.
Trötta att hviska och vandra,
trötta på år af betryck,
räckte de mellan hvarandra
skålen, där ovän och fränder

krossat med drypande händer
glömskans vallmo till dryck.
Men den äldste, som lade
sista vallmon i brygden,
knäböjd, som vandrarn förärar
kryddor från fädernebygden,
då till templet han länder,
signade vinet och sade:

— Skriften, hvars ord likt härar
radvis stampa i sång,
bilden, som ädelt vi skuro,
blomstret och kärleksgåfvan,
allt hvad i offrande fång
skönhetens gudom vi buro
längtar tillbaka dit ofvan
— längtar som silfret i slitna
myntet med mörknad prägel
längtar att smältande hvitna
och i darrande degel
rusigt med brinnande tunga
skaparedrömmarna sjunga.
Bilden, den stelnade döda,
snart af åren står nött.

Låt oss förströ likt flarn
allt hvad vi danat i möda!
När det vardt till, blef det dödt.
Bakom det sängomhänge,
där vi somnade hädan,
drömma nu våra barn.
På våra lämnade sätens
dynor leka de redan.
Länge vi gått och länge,
ryckta ur evighetens
breda vingar, likt fjäder
tumlat för himmelens väder.
Ack, som ett hjärta längtar
hem till sin moders hus
allt hvad vi samlat trängtar
att försjunka begrafvet
djupt i det kaos, där färgen
klarnar till solars ljus.
Vi bli stormen på hafvet.
Vi bli stjärnan på bergen. — —

Mörkret, som steg öfver ängen,
tystade flöjten och strängen.
Vilsen ett berg jag beträdde.

Aldrig en morgon sågs ljusna.
Inga mossor beklädde
klippor, som hängde frusna
högt i stjärnkalla nätter.
Systrar! Då glänste ett sken.
Hon, till hvilken min lefnad
ropat på darrande knän,
stod ofvan drifvornas slätter.
Kjortelns töckniga väfnad
blåste med fållar, som brunno.
Foten mätte mitt öga;
höfterna redan försvunno
i det ändlösa höga.
Först från en topp jag såg
pannans fårade kupa.
Hättan om tinningen låg
blank som en vintermåna
öfver en ättestupa.
Håret, som börjat gråna,
syntes likt garn på en vinda
knutet om hättans rand,
moderligt räckt hennes hand;
men de vidgade, djupa
ögonen stirrade blinda.

Blek jag med armarna sträckta
sprang genom skuggornas hop.
Natten, där aldrig en timmes
klockslag darrat förskräckta,
fylldes af hviskande rop,
tyst som vid Herkules' stoder
suset af hafvet förnimmes:
— Moder, vi se dig, moder!

Lyror och jordiska smycken
yrde som damm ur handen.
Korgarna brusto i stycken.
Öfver den knäckta randen
forsade aska och mull.
Raka som stenar på grifter
skuggorna välte dem kull.
Falnande bilder och skrifter
än mellan fingrarna glödde,
hvilka askan förströdde.
Öppna himlarna bäfvade.
Fallande haglet slog
klyftornas frusna floder.
Askans hvirflar jag drog

kring mina bröst och sväfvade
hän till min Gud, min moder.
Läpparna glömt hennes namn,
men med mitt hufvud begrafvet
barnagodt i en famn,
släcktes på kinderna färgen.
Jag blef stormen på hafvet.
Jag blef stjärnan på bergen.

LEKSYSTRARNA SJUNGA
(ängsligt stödjande hennes rygg).

Sval och stilla är kvällen.
Lamporna glimma i tjällen.
Hjordarna samlas fredligt
lösta från ok och rem.
Varma landtmän, som redligt
fyllt sina sysslor, vända
sorglöst mot längtade hem.
Hustrur med fallen slända
sitta på tröskelträt
sjungande sånger och bleka.
Pilten som slumrat på knät,
yrväckt och lysten att leka,

kramar vid fadrens kyss
frukten han plockade nyss
djupt i örtagårdsgångar,
där bland myrten, som ångar,
sommaräpplena hängde
klara och purpursprängde.

Tiggande kommer på vägen,
ödmjuk och skygg och förlägen
lutad en Bacchuspräst.
Arme helleniske gäst!
Dammig är skjortan och hatten,
hvitt hans hängande hår.
Bröd han tigger för natten.
Än han vid hundrade år
brådskande haltar och går
undan och undan sin bår.

Den vandrande Bacchusprästen
(medan han tiggande räcker förklädet genom dörren).

Lefva! Famnande rika,
varma, välsignade ord!

Än medan smärtorna skrika,
sjunger för örat du lika,
sjungs af de svenner, som spika
kistan, där hjärtat blir jord.
Jairi dotter, stig ut!
Förr när systrarna trätte
trumpet i dörren och mätte
sparsamt bröd i min klut,
grep du ur väderbitna
tiggarehänder den slitna
stafven med pinjenötter.
Än skall din pipas drill
locka till dans mina fötter
första afton du vill.

Jairi Dotter.

Stöd mig ej, låt mig falla.
Paradiset jag såg.
Ensamt jag bland er alla
vet, hur ljufligt det låg.
Salighet, salighet brann
skönt som en krans på mitt änne,
blef den krona jag vann.

Den, som har burit henne
men ej bär henne mer,
låter sitt sår förrinna,
gitter ej sitta och spinna.
arbetssystrar, bland er.

Känn hur mitt hufvudkläde
än från de lyckligas fält
örternas lukt försprider
liksom vid midsommartider
ännu i herdens tält
skördeflickornas kläder
dofta af mejade grönskan.
Sällaste bädd för min önskan
reddes på bårens bräde.
Systrar, en bön till eder!
Kvällens tryckande vind
sveder min tinning och kind.
Skynden att portarna låsa!
Trängtan jag alltid förnam
att få undrande blåsa
lifvets grumlande damm
från min bägares vatten,

smaka en klarare drick,
stiga närmare natten
och i din öken, som fick
tröskel i Akerons floder,
somna med pannan i knät,
blinda, tigande moder,
gåtfulla evighet!

DÅRARNAS DRÖM.

— Tag bjällran, tag selen, tag lyktan som står
i stallet vid skrapan på sätet!
Tag bläsen som stegrar i spiltan och slår,
tag racken och skinnfälln och nätet! —
I hvalfvet brådskar en ropande flock
förlupna dårar kring släden.
Den ene för tömmen med fladdrande rock
och några trängas på meden.

De andra rida den fodersäck,
som gungar på botten och rister,
och strumporna strama med stoppar och veck
om smala vador och vrister.

Den åldriga släden är målad grön
med fålar och fält och rosetter.
Ohej! Sträck ut! Hur natten är skön
med snöljus och stjärnklara slätter!

Med hålkade kinder, med skägget som blår
likt spöken de äro att skåda,
och alla de pudrat sitt stubbade hår
i bläsens hackelselåda.
De samlat en tapp ur krubban i hast
och stuckit prydligt i västen,
och piskan är endast en brinnande kvast,
som lyser den haltande hästen.

De tuta i handen en sträf melodi.
De trumma på byttor och hinkar.
En luden spindel springer förbi
med människohufvud och blinkar.
Men öfverst på berget väntar ett hus.
Där åka de in med släden
i själfva salen bland råttor och krus
på golfvets knarrande bräden.

Förfärande, plumpa giganter af sten
i pelarna naglarne hugga
och husfrun sitter på bänken allen
så blodlöst smal som en skugga,
så gul som en bild på en gammal skål,
som en urblekt falnande mattas,
och blickarna äro två röda hål,
ty båda ögonen fattas.

Fiolerna skrika och dans blir spelt.
Hon bjuder gästerna tummen.
I sirlig kadrilj de buga stelt
och fjärilar fladdra i rummen.
De sitta väl tjugu på hvarje ärm
och många med vingarna brutna.
De äro alla en brokig svärm
af minnen ur det förflutna.

De sprutas som gnistor ur minsta vrå
och glindra i hvalfven af slottet.
Hvart flyger, hvad söker den stackars blå?
Den röda är äktenskapsbrottet!

Men husfrun niger med blicken fälld.
Till fönstret hon gästerna leder.
Där se de skumt som vid facklors eld
all jordens gator och städer.

Då knycklar den blekaste dåren sin hatt.
På fönsterposten han springer
och pekar böjd med sitt gällaste skratt
mot jorden med magert finger.
— Du sekel, som öser sanning och rätt
ur ordens bubblande källa,
i natt hör dåren, som mist sitt vett,
hur tomma krukorna skrälla!

Hvad outgrundligt i djup blef byggdt,
trots alla dina docenter,
det dömer du vid din middag tryggt
och hamrar på som tangenter.
Befrackade pöbel, skåla och drick
och drif din träta med ånga!
I natt ser dåren ett ögonblick
den sanning, som ingen kan fånga. — —

Han höjer armen på knakande led
som ville han vingar lyfta
men stapplar bländad ur fönstret ner
och alla dårarna snyfta.
De fly, de springa, de tumla fram
i natten, som mörknande tiger,
och drifvans våta remnande kam
om rifna strumporna stiger.

Den vilda jakten larmar förskräckt
bland grenar, som snöiga hänga,
och hinner i morgonens första väkt
en sofvande dårhuslänga.
När dagens ljusning flammande glad
på svarta rutorna faller,
där sitta som fordom dårar i rad
och stirra på cellernas galler.

PINGSTNATTEN.

Försvunnet re'n var dagens kvalm,
men inga lyktor tändes.
I tornets ur på Östermalm
mot tio pilen vändes.
Från närmsta ryttarstodens hingst
sken kvällens ljus tillbaka.
Och folket, högtidsklädt för pingst,
drog ut till lek och vaka.

Hur ljust var allt, hur lugnt, hur skönt!
Jag skulle velat vira
åt hvar staty en hatt af grönt
och utaf ax en spira

samt se allt folk i festlig gång
med blommor och buketter
från bro till bro vid stilla sång
välkomna sommarns nätter.

Jag gick förtjust från plats till plats.
Jag ville aldrig stanna.
Bland Riddarholmens grå palats
jag stod på Sveriges panna.
Där brottas tankar som gå ut
och varda landets lagar;
där multna de som lefvat slut
men styrt i forna dagar.

Där steg en lukt ur kyrkans glugg
af källrar och jag tänkte:
Hur raskt vi fordom bytte hugg,
hur skottens blixtar blänkte,
man högg dock våra händer af
med krigets bödelsbila.
Här är vår mannaålders graf.
Hur snabbt den gick till hvila!

Liksom en sarkofag med lock,
låg kyrkan och mig tycktes
att lockets tunga jätteblock,
af mig i höjden rycktes.
Jag glömde stad och mälarvik.
Jag ville stum betrakta
vår mannaålders kämpelik
som, gamla, nu vi vakta.

En post gick framför kyrkan klädd
som reglementet lärer,
men skaldens syn blir aldrig sedd
af män som fått revärer.
Jag stod vid kistans kant af sten
med vemod och med bäfvan;
det skedda är dock mull och ben,
vår framtid blott en sträfvan.

Jag såg i kistan, men jag såg
ej skäggig kämpehaka.
Jag såg ett barn, ett barn som låg
och såg på mig tillbaka.

Det låg där spädt och klädt i hvitt.
Hvart öga var en gåta.
Jag ville jubla högt och fritt
och likväl bittert gråta.

Där låg ej som jag tänkt mig den
vår mannaålder jordad.
Vår mannaålder väntar än.
Vår dag är ofullbordad.
Där låg vår barndom käck och yr,
med lust för svärd och flagga
och lust för tappra äfventyr,
och kistan var en vagga.

Men sakna jämt vi barnets svärd,
gå jämt vi vakt kring grafvar,
då sluta vi i andens värld,
som våra grannars slafvar.
Att härma våra grannar jämt
blir dock en sliten läxa.
Kamrater! Ha ni lyran stämt?
Till man skall barnet växa!

DEN SOFVANDE SYSTERN.

Re'n står i dörren morgonsolen röd,
men hon vår älskade, som natten lång
vi söft med våra flöjter och vår sång,
hon vaknar icke. Är hon död?

Hon ligger kväfd af rökverk som vi bränt,
af rökverk som vår kärlek tändt
kring hennes bädd som kring ett helgons graf.
Vi hafva fåfängt hennes lemmar täckt
med hennes systers ännu varma dräkt;
den glider kyld från hennes axlar af
i hennes liflöst öppna famn.
Och Sverige är den dödas namn.

I sorgehuset sitta vi som gäster,
Och graföl äro våra minnesfester.
Hon sofver döf med hakan mot sitt bröst,
då Norge, systern som satt bo i väster,
står upp med solen. Hör ni hennes röst?
Hon hälsar dagen, diktar och beundras,
från hundras mun går hennes ord till hundras
kring vida trakter som ett återskall.
Men den vi älska sofver kall.

Låt oss gå bort och ej vår ungdom öda
på tomma liktal eller suck och ve.
Bryt skonlöst sönder flöjten mot ditt knä!
Hvem vill väl spela visor för de döda!
Vi luta ej vårt feberheta änne
mot bröst, som döden har gjort hårdt och kallt.
Må vi i lifvets vimmel glömma henne,
som dog, som var vår älskade, vårt allt.
Vår bärgning söka vi vid andras port.
De fråga oss: Hvad har ert hemland gjort?
Är det ej målet för er ärelystnad,
er kamp, er lefnads värf i smått som stort?
Vi svara dem med bitter tystnad.

Hvad har jag sagt? Hur tomma våra år,
hur halft blef allt, hvar funnes hemmets trefnad,
om långt från hennes bygd förflöt vår lefnad.
Af våra flöjter bilda vi en bår
och lyfta henne som hon ligger sträckt.
Vi hviska sakta öfver hufvudgärden
om hur det redan dagas öfver världen.
Vi kasta undan hennes lånta dräkt.
Vi trampa rökelsen till döds med ånger.
Vi bära henne under glada sånger
ur husets kvalmiga alkover
till dörrens tröskelsten, där dagens vind
och första ljusning färgar hennes kind.
Den jungfrun är ej död, hon sofver.

Innehåll.

